

Smartconnection in Nederland

De zoektocht naar de geschikte peereducator

Leonie Hulshof (S0214221)

Bacheloropdracht in het kader van het thema *Veiligheid en Gezondheid*

Interne begeleiders Universiteit Twente:

1de begeleider Dr. M. E. Pieterse

2de begeleider Dr. J. J. Van Hoof

Externe begeleiders Tactus Verslavingszorg:

1de begeleider Mvr. L. Hommels

2de begeleider Dr. A. Lamslag

Universiteit Twente Enschede, Juni 2011
Faculteit der gedragswetenschappen

Voorwoord

Na het afronden van mijn eerste twee bachelorjaren, kon ik beginnen aan de bachelorscriptie. Op zoek gaan naar een opdracht die bij je past, is al een opdracht op zich. Mijn voorkeur ging al snel uit naar verslavingen, zeker omdat er tegenwoordig steeds meer aandacht aan wordt besteed. Een instelling die zich bezighoudt met dit soort problemen, is de instelling Tactus Verslavingszorg. Tactus Verslavingszorg was op het moment dat ik wilde beginnen, bezig met het opstarten van een geheel nieuw project *Smartconnection*, een project rondom het thema alcoholgebruik bij de jeugd. Er lagen nog veel open vragen, die mij erg interesseerden. Na enig contact met Tactus Verslavingszorg, werd ik uitgenodigd voor een stagegesprek en kon ik aan de slag op de afdeling Preventie & Consultancy in Zwolle.

Bij Tactus verslavingszorg is alles relatief soepel gelopen. Dit kwam mede door de flexibiliteit van de organisatie. Ik had de mogelijkheid om in Zwolle te werken, maar ik mocht ook één dag in de week thuis of op de Universiteit aan de slag. Met vragen kon ik altijd bij één van de medewerkers of mijn begeleiders terecht. Ik had het gevoel dat ik er helemaal bij hoorde. Ik heb zelfs een vergadering van het project *Smartconnection* bijgewoond en ben naar een school geweest om eens te kijken hoe andere medewerkers van Tactus Verslavingszorg vraagstukken rondom het project *Smartconnection* oplossen. Hierdoor kreeg ik een duidelijker beeld van wat de medewerkers binnen Tactus Verslavingszorg doen, naast het reguliere kantoorwerk. Voor deze openheid en inzichten, wil ik alle medewerkers van de afdeling Preventie & Consultancy heel hartelijk bedanken. Hierbij wil ik Leontien Hommels en Anja van de Riet extra bedanken. Leontien Hommels voor de uitstekende begeleiding en steun op het praktische gebied en Anja van de Riet voor het geven van tips rondom het bereiken van de jongeren en het evalueren tijdens het onderzoek.

Daarnaast gaat mijn dank ook uit naar mijn begeleiders van de Universiteit Twente; Marcel Pieterse, voor zijn scherpe commentaar, theoretische kennis en de grote betrokkenheid bij mijn onderzoek en Joris van Hoof voor zijn kritische blik op het verslag.

Door de gezellige werksfeer bij Tactus Verslavingszorg en de goede begeleiding, kijk ik met een goed gevoel terug op dit bachelorproject.

Leonie Hulshof

Lochem, 28-07-2011

Summary

Over the last couple of years the alcohol consumption among young people has increased in the Netherlands. This causes a lot of social problems but more important, it causes health issues. A lot of programs were developed to stop the alcohol consumption by minors. But these programs do not seem to have much result. Because of this the Tactus Verslavingszorg started the brand new program *Smartconnection*. This project is not created to discourage the drinking of large amounts of alcohol in groups/company, but instead focuses on enjoying the drinking and not overdoing it. One of the ways to accomplish this is by using peer-education. It is used to see what kind of skills a peer educator in *Smartconnection* must possess according to young people. This is examined with a topic-interview. 32 young people (potential peer educators) from the HBO Windesheim in Zwolle took part in this research. The opinions of these people were linked to the previous results from other literature. The main focus was on the difference between peer educators in events and peer educators in private peer group drinking locations, because *Smartconnection* focuses on both situations. The conclusion is that a 'good' peer educator is completely dependent on the young person who needs the influence. But there are some very important skills a good peer educator needs. He or she has to be spontaneous, enthusiastic, friendly, in control of the Dutch language, social, tidy, of high status and being able to adapt to the culture of the group. The young people think that a peer educator in private peer group drinking locations should have some experience him/herself with huts and shelters. Though the main focus lies on the qualities a peer educator must possess, there has also been paid some attention on how to bring in new peer educators. The majority of the young people were enthusiastic about the peer educators though they would never want to be one themselves because they think they would not set the right example. Because of this they think it is not possible to make the message credible. Reduction of the preconceptions about peer educators could stimulate the recruiting of new ones. However, more research is recommended.

Samenvatting

Het alcoholgebruik onder jongeren neemt de laatste jaren in Nederland toe. Dit heeft nadelen voor hun eigen gezondheid, maar zorgt ook voor maatschappelijke problemen. Vele programma's werden ontwikkeld om alcoholgebruik onder jongeren te verminderen. Deze programma's leidden niet tot het gewenste resultaat. Vandaar dat Tactus Verslavingzorg 18 juni 2011 gestart is met een heel nieuw alcoholmatigingsproject *Smartconnection*. In dit project wordt de aandacht niet gericht op het ontmoedigen van bingedrinken (5 glazen alcohol of meer bij een enkele gelegenheid) en het gebruik van alcohol, wat voorgaande programma's vaak deden, maar op het genieten en het drinken met mate. Eén van de onderdelen van het project is peer educatie. In dit onderzoek werd er gekeken naar de competenties waaraan een goede peereducator voor het project *Smartconnection*, in de perceptie van jongeren, moet voldoen. Dit is onderzocht door middel van een kwalitatief onderzoek in de vorm van een topicinterview. Er namen 32 jongeren (eventuele potentiële peereducators) van het HBO Windesheim in Zwolle deel aan dit onderzoek. De meningen van deze jongeren werden gecodeerd en gekoppeld aan de eerder gevonden resultaten uit de literatuur over dit onderwerp. Er werd gekeken naar verschillen in peereducators die zich richten op evenementen en peereducators die zich richten op keten en hokken. *Smartconnection* richt zich namelijk op beide situaties. Hieruit kwam naar voren dat de 'goede' peereducator afhangt van de jongere, die beïnvloedt moet worden. Wel waren er een aantal kenmerken, die een belangrijke rol spelen, zoals spontaniteit, enthousiasme, vriendelijkheid, beheersing van de Nederlandse taal, goede communicatievaardigheden, verzorgde uitstraling, hogere status en het aanpassen aan de groepscultuur. De jongeren waren van mening dat de nadruk bij een peereducator gericht op keten en hokken meer ligt op de ervaring die is opgedaan doordat hij zelf deel heeft uitgemaakt van een keet of hok en zijn afkomst (Nederlands).

Hoewel de nadruk van dit onderzoek hoofdzakelijk op de competenties van een goede peer educator ligt, is er binnen dit onderzoek ook enige aandacht besteed aan de werving. De meerderheid van de jongeren was enthousiast over het project, maar gaf aan dat ze zelf geen peereducator wilde worden, omdat ze zichzelf niet representatief vonden. Hierdoor hadden ze het idee dat ze de boodschap niet geloofwaardig over konden brengen. Vermindering van de vooroordelen rondom de peereducator zou kunnen helpen bij het werven van peereducators. Echter wordt er rond dit thema nader onderzoek aanbevolen.

1. Inleiding

Nederlandse jongeren drinken veel en vaak, zeker in verhouding tot hun leeftijdgenoten in andere landen (Hibell, Guttormsson, Ahlström, Balakireva, Bjarnason, Kokkevi & Kraus, 2009, Van Laar, Cruys, Van Ooyen-Houben, Meijer, & Brunt, 2010). Ze behoren zelfs tot één van de leiders van Europa, wanneer we spreken over de frequentie van alcoholgebruik en het bingedrinken; het drinken van 5 glazen alcohol of meer bij een enkele gelegenheid (Hibell et al. 2009). 75% van de Nederlandse jongeren tussen de 12 en 16 jaar die alcohol drinken, neemt ook deel aan het bingedrinken (Monshouwer, Verdurmen, Van Dorsselaer, Smit, Gorter, & Vollebergh, 2008). Bingedrinken is een stijgend probleem bij de jeugd in Nederland. Het aantal bingedrinkers is gestegen van 50% in 2003 naar 59% in 2009 (Bieleman, Kruize en Zimmerman, 2009). Tussen 2009-2011 is het aantal jongeren van 16 jaar of jonger dat in een algemeen ziekenhuis werd opgenomen in verband met alcohol problemen sterk gestegen (Vandereycken, Hoofduin & Emmelkamp, 2008). In 2009 werden er 500 jongeren in het ziekenhuis opgenomen door overmatig drankgebruik en in 2011 was dit aantal gestegen naar 684 jongeren, dit is een stijging van 37 procent.

Overmatig alcoholgebruik (meer dan twee standaardglazen per dag voor een vrouw en meer dan drie standaardglazen per dag voor een man) kan op de korte termijn leiden tot alcoholvergiftiging, agressie, ongelukken en een verhoogde kans op onveilig rijden (Klingemann & Gmel, 2001; Bachman, O'Malley, Schulenberg, Johnston, Freedman-Doan & Messersmith, 2008). Maar hetgeen wat de meeste zorgen baart, is de schade die alcohol kan aanrichten tijdens de ontwikkeling van de cognitieve en emotionele vaardigheden en de latere afhankelijkheid. Het risico op cognitieve disfuncties is hoger bij adolescenten dan bij volwassenen (Kandel Johnson, Bird, Canino, Goodman, Lahey, Regier, Schwab-Stone et al, 1997). Dit komt doordat de hersenen zich gemiddeld tot het 24ste levensjaar ontwikkelen (Verdurmen, Van de Mheen & Van Laar, 2011). In deze periode ontstaan noodzakelijke verbindingen tussen de zenuwcellen in de verschillende hersendelen. Alcohol verstoort dit proces waardoor de jongere slechtere school-, studie- en werkprestaties heeft. Op het langere termijn kan overmatig alcoholgebruik leiden tot levercirrose, alcoholhepatitis, angststoornissen, depressies, hartritmestoornissen, hoge bloeddruk of kanker (Vandereycken, Hoofduin & Emmelkamp, 2008; Andersen, Due, Holstein, & Iversen, 2003).

Meestal beginnen jongeren al vroeg met het drinken van alcohol. Het gebruik van alcohol op jonge leeftijd (<14 jaar) lijkt afhankelijk te zijn van een complex aantal factoren, wat ervoor kan zorgen dat vroeg alcoholgebruik leidt tot latere alcoholafhankelijkheid (Bonomo, Bowes, Coffey, Carlin & Patton, 2004; Grant & Dawson, 1997). Hierbij moet

rekening worden gehouden met genetische kenmerken, omgevingskenmerken (opvoedgedrag, alcoholproblematiek ouders) en individuele kenmerken (probleemgedrag van jongeren, sensation seeking) die van invloed zijn op zowel een jonge beginleeftijd als op latere alcoholproblematiek (McGue en Iacono, 2008; Van der Vorst, 2007). Naast deze interne factoren spelen er ook een aantal externe factoren een rol. Alcoholgebruik wordt namelijk voorspeld door de culturele normen, kennis en de uitkomstverwachting richting alcohol (Larimer, Turner, Mallett, & Geisner, 2004). De sociale omgeving speelt hierbij een belangrijke rol (Kuntsche, Knibbe, Gmel & Engels, 2005; Spijkerman, Van den Eijnden & Engels, 2007). De sociale omgeving is belangrijk voor de sociale identiteit, de band en het behoren bij een groep (belongingness) (Engels & Knibbe, 2000). De kans dat adolescenten op jongere leeftijd (beginnen met) drinken is groter, als er in de sociale omgeving gedronken wordt (Rosenblum, Magura, Fong, Curry, Norwood & Casella, 2005). De beeldvorming via de media versterkt het alcoholgebruik bij jongeren verder; drinken maakt feesten leuker, je wordt er relaxter van en het is makkelijker om anderen te benaderen (Kuntsche, Knibbe, Gmel & Engels, 2005). Door de media zien jongeren alcohol in zekere situaties (bijvoorbeeld feesten), als iets dat erbij hoort (Larimer, Turner, Mallett, & Geisner, 2004). Acceptatie van alcohol in de directe sociale omgeving blijkt een grote invloed te hebben op het gedrag en de houding van jongeren. Het is dus van belang deze factor aan te pakken. Het nieuwe alcoholmatigingsproject *Smartconnection*, doet dit, onder andere met peereducators. Een peereducator is een persoon met dezelfde leeftijd, van dezelfde rang en met dezelfde status als de doelgroep (Green, 2001). Het doel van de peereducator binnen dit project is het overtuigen van jongeren om zich aan te melden voor het project via een website, zodat ze bonuspunten kunnen verdienen wanneer ze verantwoordelijk met alcohol omgaan. Door de jongeren op deze manier te betrekken, wordt getracht om gewenst alcoholgebruik te bekrachtigen. In deze scriptie staat de volgende vraag centraal:

Aan welke competenties moet de goede peereducator voor het project Smartconnection voldoen?

Deze competenties worden eerst bekeken aan de hand van een literatuurstudie (hoofdstuk 3), waarna er op basis van de gevonden theorie, in de praktijk een kwalitatief onderzoek werd uitgevoerd naar de perceptie van jongeren (potentiële peereducators) rondom de goede peer educator (hoofdstuk 4). Hierbij werd aandacht besteed aan verschillen tussen de peereducator in een stad en een peereducator in een dorp. Een extra toegevoegd element aan het onderzoek is de werving van de peereducator. Daaropvolgend worden de discussie en aanbevelingen behandeld.

2. Het project Smartconnection.

Het project *Smartconnection* is een alcoholmatigingsproject gericht op het verantwoord alcoholgebruik bij jongeren tussen 16 en 24 jaar. Het doel is het beïnvloeden van de beeldvorming rondom alcohol, waardoor adolescenten verstandig met alcohol omgaan. Hierbij ligt de nadruk op het genieten van alcohol en niet op het verbieden (Raslan- Allgäuer, 2008). De interventie is ontwikkeld om het drinkgedrag van jongeren die (nog) niet zo veel alcohol drinken te ondersteunen. Het project *Smartconnection* is afgeleid van het pilotproject 'Go4points', wat van oktober 2006 tot februari 2007 in Zwitserland werd uitgevoerd om het 'rauschtrinken' (bingedrinken) van de Zwitserse jeugd tegen te gaan. Aan het project 'Go4points' deden 1800 deelnemers mee en de resultaten waren veelbelovend. Uit de rapportage kwam naar voren dat één vierde van de deelnemers minder is gaan drinken en drie vierde van de deelnemers heeft aangegeven dat ze zich nu sterker voelen om niet of minder te drinken (Raslan- Allgauer & Guttinger, 2009).

Smartconnection richt zich op drie werkzame factoren, namelijk het belonen van gewenst gedrag, peereducatie en afspraken over de fysieke omgeving waar de jongeren drinken. Deze drie factoren zullen even kort worden toegelicht.

1.Het belonen van gewenst gedrag. Het belonen wordt gedaan door middel van bonuspunten, die kunnen worden verkregen als de jongere minder dan 0.3 promille alcohol in het bloed heeft. Dit wordt gemeten met een blaastest. De verkregen punten worden op een website geregistreerd en met voldoende punten kan de jongere een prijs uitzoeken. Bijvoorbeeld een H&M waardebon of een weekendje weg.

Het project *Smartconnection* richt zich zowel op jongeren die evenementen en festivals bezoeken als op jongeren die zich in keten en hokken bevinden. Keten en hokken staan namelijk bekend om de hoge mate van alcoholgebruik (halve krat bier per persoon per avond) (Trimbos Instituut, 2011). De jongeren in keten en hokken kunnen zich, net zo als festival/evenementenbezoekers, registreren via de site. Als minimaal 80% van de keetbezoekers binnen de normen blaast, krijgen ze punten. Op deze manier wordt er een soort groepsprestatie gecreëerd, waardoor gehoopt wordt dat jongeren elkaar beïnvloeden om niet te drinken. De beloning zal worden gefinancierd vanuit de detailhandel in de vorm van gesponsorde prijzen.

Een aantrekkelijk beloningssysteem is belangrijk omdat jongeren eerder een gezonde keuze maken als er positieve consequenties aan verbonden zijn (Pinquart en Silbereisen, 2004). Daarnaast bleek dat beloningen op een korte termijn meer effecten hebben dan beloningen op lange termijn. Vertaald naar dit project betekent dit dat het direct belonen door het behalen van

punten voor een prijs beter werkt om de jongeren van gedachten te laten veranderen, dan de gezondheidswinst op langere termijn.

2. Peereducatie. Het tweede en belangrijkste kenmerk van dit project is dat het een project is door en voor jongeren. Peer educatie is het centrale thema, dat ervan uit gaat dat jongeren van elkaar kunnen leren. Om gebruik te maken van de peer educatie wordt er een kerngroep opgericht. De kerngroep bestaat uit (ongeveer 10) jongeren, die structureel betrokken zijn bij het project. Ze krijgen scholing in communicatie, overdragen van kennis en in het professioneel mixen van (alcoholvrije) drankjes. De boodschap die de peereducators moeten overbrengen is: *'Drink met mate, omdat je er van geniet en niet om zo snel mogelijk zo veel mogelijk alcohol naar binnen te werken'. 'Genieten van alcohol is Cool!'* (Tactus Verslavingszorg, 2010). De nadruk ligt dus op het genieten en genieten is niet afhankelijk van alcohol. Het doel van de peereducator is om deze boodschap over te brengen en ervoor zorgen dat jongeren zich registreren op de website, zodat ze meedoen aan het project.

3. Fysieke omgeving. Bij de evenementen en feesten waar *Smartconnection* aanwezig is, wordt een preventiecode opgesteld. Er ontstaat per evenement een overzicht van preventieve maatregelen die verantwoord alcoholgebruik stimuleren (bijvoorbeeld de prijs van niet- alcoholische drank en de deskundigheid van het barpersoneel). Ook is bij dit onderdeel te denken aan bijvoorbeeld het dragen van polsbandjes, minstens drie alcoholvrije, hippe drankjes in het aanbod en geen "happy hours" tijdens evenementen.

Het project *Smartconnection* start 18 juni 2011. Vanaf de uitvoeringsfase is tussen 2011 en 2013 de bedoeling dat *Smartconnection* actief is op minimaal 12 locaties per jaar waar jongeren punten kunnen verzamelen en 6000 jongeren zich in deze tussentijd hebben laten registreren. Daarnaast moeten vanuit elke deelnemende gemeente peereducators actief zijn en wordt er per evenement een korte evaluatie geschreven en besproken (Tactus Verslavingszorg, 2010). Het project begint lokaal in de politieregio IJsselland en gemeente Hattem en als de doelstellingen bereikt worden, is het doel om van een lokale interventie een nationale interventie te maken.

3 Literatuurstudie

Peerinvloeden hebben een significante impact op consumptieniveaus en alcoholgebruik (Strickland, 1984). Talloze experimentele studies demonstreren dat mensen meer alcohol gebruiken als ze met iemand zijn die ook drinkt (e.g., Caudill & Kong, 2001; Collins, Parks, & Marlatt, 1985; Larsen, Engels, Granic, & Overbeek, 2009; Quigley & Collins, 1999). Studies die zich richten op deze interacties tussen mensen, vonden dat mensen die bloot werden gesteld aan zwaar drinkende peers meer alcohol consumeren dan mensen die bloot werden gesteld aan niet of licht drinkende peers (Overbeek, Bot, Sentse, & Knibbe, 2008; Grzywacz & Marks, 2000). Dit komt doordat de mens behoefte heeft aan affiliatie, genegenheid, macht, informatie en gezelschap. Echter verschilt de mate van behoefte per situatie en per persoon. Andere personen zijn daarbij belangrijk omdat zij helpen bij het opstellen van een sociale vergelijking, zorgen voor zelfbevestiging, emotionele steun in moeilijke tijden (bijvoorbeeld bij het ervaren van stress) en simpelweg omdat contact met anderen bevredigend werkt en daardoor een positieve simulatie is (Kassin, Fein, Markus, 2008). Om deze behoeften te vervullen, bouwt de mens relaties op met anderen of conformeert bij een groep. Een groep zorgt ervoor dat ze behoeften kunnen vervullen, die niet vervuld kunnen worden wanneer de persoon alleen is (Cialdini & Goldstein, 2004). De sociale realiteitstheorie laat bijvoorbeeld zien dat het conformeren aan een groep een bijdrage levert aan het op een geschikte manier uitdrukken van de attitude en het gedrag, die wordt herkend en gewaardeerd door anderen (Hardin & Conley, 2000). De attitude speelt ook een rol hoe jongeren tegen alcoholgebruik aankijken. Als alcohol wordt gezien als 'stoer' en 'cool' en de leider uit de groep dit benadrukt, zullen de leden van de groep eerder alcohol gaan drinken (Trimbos instituut, 2011).

Omdat de peerinvloeden een belangrijke rol spelen in het leven van de jongeren, wordt er binnen dit project gebruik gemaakt van peereducators. Deze peereducator zal als prototype figuren voor de jongere (Gibbons, Gerrard, Houlihan, Stock, & Pomery, 2008). Hij moet de jongeren duidelijk maken wat zijn doel is (het betrekken van de jongere bij het project door ze te laten inschrijven op de website) en daarbij is een verbinding tussen de peereducator en de jongeren zelf belangrijk. Bij deze verbinding spelen verschillende eigenschappen van een peereducator een rol, wil het een effectief middel zijn om deze in te zetten voor het project *Smartconnection*. Als de peereducator (het prototype) positiever geëvalueerd wordt en de overeenkomst tussen de jongere en de peereducator groot is, zou het gedrag van de peereducator eerder worden nagedaan (Gibbons, Gerrard & Lane, 2003).

Er is een aantal kenmerken, dat uit de literatuur naar voren komt.

Algemene waarnemingen (objectief). Mensen observeren andermans gedrag en door dit gedrag te koppelen aan negatieve en/of positieve versterkingen, wordt er geleerd en een mening gevormd (Bandura, 1977). Hoe aantrekkelijker het model en de gevolgen van zijn gedrag zijn, hoe eerder het wordt nagedaan. Dit betekent dat een aantrekkelijke peereducator die alcohol gebruikt en de gevolgen daarvan positief worden ervaren, een groter imitatie-effect teweeg zou moeten brengen. Het experiment van Larsen, Engels, Granic & Overbeek (2010) bevestigt dit. Uit hun experiment bleek namelijk dat imitatiegedrag 7% vaker optreedt als zowel de peereducator als de jongere alcohol drinkt, in plaats van alleen de jongere zelf. Mensen met een lage zelfeffectiviteit zullen eerder niet-kwetsbaar gedrag imiteren dan mensen met een hoge zelfeffectiviteit (Marks, Murray, Evans, Willig, Woodall, & Sykes, 2005).

Daarnaast moet de peereducator, volgens Bandura (1977) ook succesvol en competent zijn in het voordoen van het gewenste gedrag. De correlatie-analyses van Price en Weiss (2011) bevestigen competent en succesvol gedrag voor een peereducator als belangrijke factor voor beïnvloeding van jongeren. In dit onderzoek werd er gekeken naar peerleiderschap in de voetbal. De correlatie-analyses laten zien dat teamleiders gekenmerkt worden door een hogere voetbalcompetentie, peeracceptatie, een grotere intrinsieke motivatie hebben en zelfverzekerd(er) zijn in hun voetbalvaardigheden, waardoor de andere voetballers hen volgden. Door de hogere sociale status die op deze manier werd bereikt, keken de andere voetballers tegen hen op. Eerdere onderzoeken van o.a. Glenn (2003), Glenn & Horn, (1993) en Moran & Weiss (2006) lieten ook al zien dat competentie en peeracceptatie belangrijke factoren zijn bij het uitvoeren van leiderschap over de peers.

Het leerproces van een rolmodel vereist geloofwaardigheid (credibiliteit) en versterking (reïnförment) van het geleerde proces. De geloofwaardigheid is nodig voor een hoge status in de peergroep. De leeftijd draagt bij aan de hogere status en daarmee aan de geloofwaardigheid. Het project *Smartconnection* is gericht op jongeren tussen de 16 en 24 jaar. Jongeren in deze leeftijd zitten in de fase van verkenning (Super, 1990), waarin ze een zelfconcept ontwikkelen en keuzes moeten leren maken. Om deze keuzes te leren maken, wordt er veel geëxperimenteerd, wat er toe kan leiden dat ze in lastige situaties terecht kunnen komen. Het logische gevolg is, dat de jongeren zich gaan conformeren aan anderen, omdat informatie nodig is (de informatieve invloed) of om een afwijzing door de groep te voorkomen (normatieve invloed) (Cialdini, Kalgren & Reno, 1991).

Waargenomen kenmerken door de jongeren (subjectief). Uit onderzoek van Rosenblum, Magura, Fong, Curry, Norwood & Casella (2006) is gebleken dat de peer educators, die

vriendelijk en informeel overkwamen, het meeste succes boekten bij het beïnvloeden van jongeren rondom het thema '*seksuele overdraagbare ziektes, HIV en AIDS*'. Deze gegevens zouden ook kunnen worden toegepast op het project *Smartconnection*. Een informele en vriendelijke benadering door een peereducator bij het overtuigen van de jongere, zou ook bij dit project effectief kunnen zijn.

Ook het veroorzaken van cognitieve dissonantie kan helpen bij het veranderen van de houding van jongeren die regelmatig alcohol drinken (Festinger, 1957). Door aanmoediging en motivatie in de goede richting van de juiste peereducator, kan deze dissonantie leiden tot het juiste gedrag. Er moet echter wel rekening worden gehouden met het feit dat de boodschap geloofwaardig overkomt en bij de groeps cultuur past. Vandaar dat er bij het project *Smartconnection* peereducators worden toegepast. Een boodschap die te ver van de groeps cultuur afwijkt, zal niet leiden tot herziening van de eigen mening, omdat mensen geneigd zijn om zich te conformeren aan de opinies en meningen binnen de eigen groep (Klandermans & Seydel, 2000). Een matig verschil in discrepantie in de attitude heeft het meeste effect; de omvang van het meningsverschil tussen de peereducator en de jongere moet niet teveel afwijken van de norm in de groep. Is dit het geval, dan is de kans groot dat de mening van de peereducator wordt overgenomen (Klandermans & Seydel, 2000). De bereidheid van de jongere om minder alcohol te gaan drinken, kan verder worden verbeterd door doorgaand contact tussen de peereducator en de desbetreffende persoon (Turner & Sopherd, 1999).

Een ander belangrijk kenmerk dat de attitude van een jongere beïnvloedt, is *similarity*. *Similarity* refereert naar de tendentie voor mensen om objecten of stimuli te groeperen, die op elkaar lijken (Kassin, Fein, Markus, 2008). Deze techniek wordt onbewust door mensen gebruikt en is belangrijk in het dagelijks leven. In de context van deze scriptie, heeft *similarity* betrekking op de overeenkomstige factoren tussen de peereducator en de jongere.

Het voordeel dat peereducators hebben, boven professionele voorlichters, is dat ze beter kunnen communiceren met hun leeftijdsgenoten, doordat ze overeenkomen met de groeps cultuur. Ze beschikken over dezelfde taal, waardoor taboes en verkeerde informatie kan worden voorkomen (Peel & Warburton, 2009). Daardoor zijn boodschappen die door peereducators worden doorgegeven effectiever dan de boodschappen van leraren of ouders (Kelly, Lawrence, Diaz-Yolanda., Stevenson, Hauth, Brasfield, Kalichman, Smith, & Andrew, 1991). *Similarity* is ook zichtbaar bij de invloed van het geslacht. Gedrag wordt het meest geïmiteerd door de persoon van dezelfde sekse (Larsen, Engels, Granic en Overbeek, 2009). Dus een man imiteert eerder het drinkgedrag van een man en een vrouw eerder het

gedrag van een andere vrouw. Dit kan zorgen voor variatie in de peereducators. Deze variatie breidt zich uit doordat er ook rekening moet worden gehouden met ras, etniciteit en sociale status. Dit houdt in dat de vraag over wat de belangrijke factoren zijn voor een peereducator, per persoon verschilt (Quigley & Collins, 1999). Voor elke persoon is een andere peereducator geschikt.

Verder bleek uit onderzoek van Cialdini & Goldstein, (2004) dat mensen zich laten beïnvloeden door personen die in de nabijheid zijn (proximity) en er aantrekkelijk uitzien. Hierbij speelt het wederkerigheidprincipe (reciprocity) een rol; een wederzijdse uitwisseling tussen wat wordt gegeven en ontvangen, zoals de neiging van personen en groepen om anderen (en andere groepen) aardiger te vinden als ze jou ook aardig vinden (Kassin, Fein & Markus, 2008). Op basis van deze drie aspecten worden er positieve of negatieve eigenschappen aan de peereducator toegekend. Hoe aantrekkelijker en dichter de peereducator bij de jongere staat en hoe groter het wederkerigheidgevoel richting deze peereducator is, hoe effectiever deze zal zijn.

Vaardigheden benodigd voor de peereducator. Het trainen van peereducators in communicatievaardigheden en het leveren van de noodzakelijke informatie rondom alcohol en het project, kunnen helpen bij het overbrengen van de boodschap. Uit onderzoek van Ochieng (2003) bleek dat de juiste communicatievaardigheden, die ze door de training hadden geleerd, zorgden voor een beter resultaat. Daarbij kan de effectiviteit van de communicatie tussen de peereducators en de jongeren verhoogd worden door de jongeren op een beleefde en vriendelijke manier te benaderen (Parrott, Huff, Kilgore & Williams, 1997).

Ook bleek dat peereducators die over de noodzakelijke kennis en vaardigheden beschikten om begrip te tonen voor mensen, zorgden voor betere resultaten en meer mensen overtuigden van hun boodschap (Rosenblum, Magura, et al., 2006).

Puntsgewijs staan de belangrijkste kenmerken van de 'goede' peereducator, die uit de verschillende theorieën naar voren komen, nogmaals kort weergegeven;

- De peereducator moet vriendelijk en informeel overkomen.
- De peereducator moet overeenkomen met de groepscultuur en bepaalde kenmerken zoals geloof, waarden, opleiding en sociale status. Ook sekse, ras, en etniciteit zijn hierbij van belang.
- De peereducator moet geloofwaardig overkomen, waardoor de jongeren hem accepteren.

- De peereducator moet in de nabijheid zijn (proximity), aantrekkelijk zijn en gebruik maken van het wederkerigheidprincipe (reciprocity).
- De peereducator moet succesvol en competent lijken en daarnaast een hogere status hebben. Waarbij de peereducator zelfverzekerd is over zijn vaardigheden, intrinsiek gemotiveerd is en zijn gedrag goed kan aanpassen.
- De peereducator moet de noodzakelijke kennis en juiste vaardigheden bezitten. Hierbij is te denken aan de communicatievaardigheden en vaardigheden om begrip te tonen voor mensen die wel alcohol drinken. Dit kan worden verworven door trainingen.

4. Methode

In deze paragraaf wordt uitgelegd hoe het onderzoek is uitgevoerd. Dit gebeurt aan de hand van verschillende paragrafen die de procedure, het instrument en de respondenten nader toelichten.

4.1 Instrument.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een kwalitatieve methode; een topicinterview met in een groepsvorm. Hiervoor is gekozen omdat het moeilijk is om subjectieve gevoelens en gedachten in kwantitatieve en meetbare variabelen weer te geven. Het grote voordeel van een topic interview in een groepsvorm is dat op deze manier uiteenlopende meningen kunnen worden verzameld, doordat de respondenten op elkaar kunnen reageren. Dit kan leiden tot nieuwe ideeën. Ook is er sprake van een geringe beïnvloeding van respondenten door de interviewer en zijn de onderzoeksresultaten in een kort tijdsbestek beschikbaar (Baarda, De Goede en Teunissen, 2009). In de interviews die voor dit onderzoek werden afgenomen, besprak de interviewer een lijst van onderwerpen (topics), die gebaseerd waren op de voorafgaande literatuur (*bijlage 1: Onderzoek: School het HBO Windesheim in Zwolle*). De interviewer zorgde ervoor dat aan het eind van het interview alle topics behandeld waren. Enkele voorbeelden van vragen die er werden gesteld zijn; *'Kun je het uiterlijk van een peereducator beschrijven?'* of *'Wat is volgens jullie het verschil tussen een peereducator die zich richt op keten en hokken en een peereducator die zich richt op evenementen?'*

Het gesprek werd opgenomen met een memorecorder, zodat de boodschap van de jongeren op de juiste manier geïnterpreteerd kon worden. Daarnaast werden er enkele notities gemaakt over de kernpunten uit het gesprek. Deze notities werden samen met de opnamen getranscribeerd. Tot slot was er altijd een tweede persoon van de instelling Tactus Verslavingszorg aanwezig om te controleren of alles volgens de regels verliep.

4.2 Respondenten.

De respondenten in dit onderzoek zijn geworven op het HBO Windesheim te Zwolle. Er werd gebruik gemaakt van een doelgerichte selectie (purposive sampling), omdat er werd geselecteerd op leeftijd en de jongeren allen tweedejaars studenten pedagogiek waren. De keuze voor pedagogiek- studenten is gemaakt, omdat deze studenten affiniteit hebben met jongeren en onderwijs/ het delen van kennis. In dit geval kennis rondom alcoholgebruik en het project *Smartconnection*. Daarnaast is er gekeken naar de leeftijdscategorie van 18-21 jaar omdat zij als voorbeeld moeten gaan fungeren voor de jongeren in de lagere leeftijdscategorie. De peereducators die voor het project *Smartconnection* gevraagd zullen worden, zullen in eerste instantie ook in deze leeftijdscategorie vallen.

In totaal namen er 32 jongeren (2 mannen en 30 vrouwen) deel aan het onderzoek. Zij werden in vier focusgroepen ingedeeld. Elke focusgroep bestond uit 8 personen, zodat iedereen de mogelijkheid had om zijn inspraak te doen. De bedoeling was om de bestaande opvattingen van personen over de competenties van de peereducator voor het project *Smartconnection* te beschrijven en te inventariseren en de diversiteiten van deze opvattingen in kaart te brengen. Door telkens op dezelfde manier het onderzoek in dezelfde setting uit te voeren, werd aan de eis van herhaalbaarheid voldaan. Ook aan de eis van openheid en controleerbaarheid werd voldaan, doordat er bij elk panelgesprek een tweede objectieve persoon aanwezig was die aantekeningen maakte en de gesprekken opgenomen werden met een memorecorder.

4.3 Procedure.

Het onderzoek vond geheel plaats in een klaslokaal op het HBO Windesheim in Zwolle. Voorafgaand aan het gesprek werd het project *Smartconnection* uitgelegd aan de hand van een PowerPoint-presentatie in de klas. Daarna werden de jongeren ingelicht over de algemene ethische regels. Deze hadden betrekking op de vrijwilligheid van de medewerking waarbij de informatie open, eerlijk en waarheidsgetrouw verstrekt zou worden zonder dat de betrokkenen schade zouden ondervinden door mee te doen aan het onderzoek. Daarnaast werd verteld dat de gegevens niet aan derden verstrekt zouden worden zonder toestemming en vond er na het gesprek een debriefing plaats over het onderzoek. Alle respondenten kregen aan het eind van het gesprek de mogelijkheid om hun e-mailadres door te geven als ze het uiteindelijke verslag wilden ontvangen.

Aan de respondenten werden gedurende een half uur een aantal open vragen voorgelegd, waarin werd gevraagd of ze eerlijk hun mening wilden geven. Door gebruik te maken van open vragen, werd er getracht om een zo natuurlijk mogelijk gesprek na te

bootsen, waardoor de jongeren zich vertrouwd voelden in de situatie en daardoor eerlijk antwoord konden geven op de vragen.

Elk onderzoek werd geleid door dezelfde onderzoeker, zodat elk gesprek op nagenoeg dezelfde wijze verliep. Op deze manier werd geprobeerd om een zo betrouwbaar mogelijk onderzoek neer te zetten.

Aan het einde van het onderzoek kregen de jongeren een kleinigheidje (Tactus sleutelhangers, een Tactus pen en pepermunt) als dank voor hun deelname.

4.4 Analyse.

Na elk gesprek werd eerst handmatig open gecodeerd. Tijdens het open coderen worden de codes en de labels rondom de codes bedacht (Boeije, 2008). Daarna worden deze codes axiaal gecodeerd, waarbij de codes rond enkele categorieën worden geordend (*zie bijlage 2: De teksten uit de verschillende onderzoeken*). Ten slotte worden de gegevens gestructureerd en kwamen de belangrijkste kenmerken waar de juiste peer educator aan zou moeten voldoen naar boven. Het uitwerken en structureren van elk interview werd gedaan, voordat het volgende interview startte, zodat de punten die niet duidelijk genoeg belicht waren of niet aan bod waren gekomen in het volgende interview uitgediept konden worden.

5. Resultaten.

In deze sectie worden de resultaten behandeld die uit dit onderzoek naar voren kwamen. De resultaten zijn opgedeeld in verschillende kenmerken die de jongeren belangrijk vonden. Allereerst worden de algemene kenmerken waar de peereducator aan moet voldoen behandeld. Daarna wordt in paragraaf 2 meer aandacht besteed aan de peereducators, die worden ingezet met betrekking tot keten en hokken. Tot slot wordt in paragraaf 3 de vraag behandeld of de jongeren zelf een peereducator zouden willen zijn. In deze paragraaf worden hun argumenten weergegeven.

5. 1. Algemene kenmerken voor de peer educator.

5.1.1 Persoonlijkheid en gedrag

Uit het onderzoek kwamen een aantal karakterkenmerken naar voren die het gedrag van jongeren beïnvloeden. In elke focusgroep werd spontaniteit benadrukt. In deze context wordt een spontane peereducator gezien als een persoon die zich op een eerlijke, vriendelijke en gemeende manier uit, zonder enige remming. Door op deze manier jongeren te benaderen, denken de jongeren dat de peereducator de meeste jongeren voor het project zou kunnen winnen. Persoon 28: *‘Ze moeten spontaan en natuurlijk over komen. Het moet iemand zijn die zomaar iemand durft aan te spreken.’* Persoon 30: *‘Maar hij moet ook sociaal zijn, iemand*

die met mensen om durft te gaan en weet hoe je mensen moet aan spreken.'

Spontaniteit, zoals de jongeren dat aangaven, kan gekoppeld worden aan extraversie uit de theorie van Big Five van Eysenck. Extraverte personen stellen sociale contracten op prijs en durven risico's te nemen. Ook zijn ze vaak optimistisch, gemakkelijk in de omgang, ondernemend en in voor een grapje (Sanderman, Arrindell, Ranchor, Eysenck & Eysenck, 2007). Een peereducator, die enthousiast is over het project en gemakkelijk in de omgang is, komt volgens hen overtuigender over.

Ook de andere factoren uit de Big Five (meegaandheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor ervaringen/creativiteit) zijn belangrijk. Peer educators die emotioneel stabiel zijn, een regelmatig humeur hebben, op een ontspannen manier stressvolle situaties benaderen en daarnaast zorgvuldig en georganiseerd te werk gaan, zullen het beste resultaat behalen. Persoon 17: *'Als ze met een open houding na je toe komen is het heel anders en ga je makkelijker een gesprek aan.'* Persoon 21: *'De peer educator moet rust uitstralen, dus op een rustige manier benaderen en niet zo agressief overkomen.'*

Daarnaast zal de peereducator hoog moeten scoren op de factor openheid voor ervaringen/creativiteit. Mensen die hoog scoren op de schaal van 'openheid voor ervaringen/creativiteit' zijn nieuwsgierig, avontuurlijk, hebben een rijke fantasie en staan open voor verandering. Ze zijn gevoelig voor subjectieve ervaringen en belevingen (Sanderman, Arrindell, Ranchor, et al., 2007). Bevestiging wordt gevonden in het volgende citaat. Persoon 23: *'De peereducator moet humor hebben. Een grapje tussendoor maken die past in de situatie.'*

Een ander kenmerk dat Cialdini en Goldstein (2004) aanhaalden in hun onderzoek en gerelateerd is aan gedrag, is het wederkerigheidprincipe (reciprocity). Personen worden eerder overtuigd door andere personen als zij laten blijken dat zij ons leuk vinden. Alle jongeren gaven aan dat dit principe van invloed was op het vormen van hun mening, zowel over het project *Smartconnection* als over de persoon zelf. Persoon 17 zei hierover: *'Als je het idee hebt van 'Wat voor iemand is dat?' zou ik weggaan.'* Persoon 29: *'Als er iemand voor je staat en je het idee hebt dat hij je niet mag, voel je je zelf ook niet zo prettig, maar als je het idee hebt dat hij het wel leuk vindt om jou aan te spreken, bereik je meer.'*

Het overbrengen van dit principe kan volgens de jongeren worden gedaan door interesse te tonen in hen en mee te leven. Persoon 20: *'Ik denk dat ze eerst wat interesse moeten tonen in de ander, in plaats van meteen te komen met dit is mijn verhaal. 'Heb je een leuk festival?' bijvoorbeeld.'* Persoon 24: *'Ik zal beginnen met zoiets als 'Hoe vind je het festival?' en 'Hoeveel heb je al gedronken?' en vanuit daar reclame gaan maken.'* Persoon 28: *'Ik denk dat*

je de jongeren het gevoel moet geven dat je het voor hen doet.'

Dit moet echter wel geloofwaardig overkomen en niet als 'slijmen' beschouwd worden. Persoon 27: *'Het moet er niet te dik bovenop liggen. Het moet wel natuurlijk en echt zijn. Dit kunnen ze doen door dicht bij zichzelf te blijven. Als ik hier in Zwolle door de stad loop en ik word daar aangesproken door iemand van een goed doel dan ligt het er zo dik bovenop dat ze me aardig willen vinden, zodat ik ga doneren en dan loop ik liever weg dan dat ik echt tien minuten met ze ga praten.'* Persoon 23 bevestigt dit: *'Ze moeten niet te aardig overkomen, want je hebt ook van die mensen in winkels en als je er al binnenkomt, wordt je al bang van de sfeer die er hangt. Ze vragen dan meteen of je een kopje koffie wilt. Dat is allemaal heel lief en heel aardig, maar daar krijg ik echt kippenvel van.'*

Het wederkerigheidprincipe heeft ook betrekking op het idee dat mensen iets terug verwachten als er een aanbod wordt gedaan. Het is volgens de jongeren een goede manier om aandacht te trekken. Persoon 11: *'Als je eerst zegt dat ze er wat voor terug krijgen, dan blijven ze wel even staan.'* Persoon 15: *'Je moet ze de voordelen van het project laten zien en ze moeten vooral weten wat ze er zelf aan hebben.'*

Maar de peereducator moet wel duidelijk maken dat het inschrijven op de site geheel vrijblijvend is en het enige wat er tegenover staat matig alcoholgebruik is, anders schrikt het af. Persoon 12: *'Je moet goed weten wat de voorwaarden zijn, want dat is vaak een struikelblok. Het idee dat je weer ergens aan vast zit, of dat je moet betalen. Dat moet duidelijk zijn.'*

5.1.2 Vaardigheden.

Dat vaardigheden en kennis noodzakelijk zijn, staat vast. Omdat *Smartconnection* zich bezig houdt met het werven en informeren van jongeren is het logische gevolg dat jongeren de overtuigingskracht van de peereducator zien als de belangrijkste vaardigheid. Persoon 12 zegt hierover: *'Ze moeten kunnen overtuigen waarom dit project wel werkt en waarom verbieden niet werkt en daarnaast moeten ze vertellen dat er wel wat leuks tegenover staat'.*

De peereducator moet goed kunnen luisteren na anderen, maar ook argumenten kunnen weerleggen als dat nodig is. Het openstaan voor de mening van anderen is volgens de jongeren belangrijk bij het overtuigen en interacteren met anderen. Persoon 2: *'Ze moeten in ieder geval openstaan voor de tegenreactie (...)* Persoon 11: *'De peereducator moet tegenargumenten kunnen weerleggen van de persoon die je probeert te overtuigen.'* Persoon 24: *'Ik denk dat door acceptatie mensen je leuk vinden. De peereducator moet dus zien dat mensen het niet leuk vinden en dat accepteren en niet doordrammen.'*

Het is belangrijk dat hier een onderscheid wordt gemaakt tussen retorica en argumenten. Een argument bevat logische kracht, retorica bevat psychologische kracht (Melod, 2008). De peereducator moet oppassen dat deze twee niet in strijd zijn met elkaar, want zoals de jongeren al aangaven, werkt dat averechts. Als mensen overtuigd moeten worden, is het belangrijk dat het verhaal duidelijk overkomt met goede argumenten, zodat mensen het begrijpen en er interesse in tonen (logische kracht). Echter moet er wel ruimte blijven voor de mening van de jongere zelf en dat moet de peereducator inzien (psychologische kracht). Dit vereist enig inschattingsvermogen van de peereducator. Persoon 2: *'Als diegene duidelijk laat merken van 'nee', dan ook gewoon stoppen en de volgende zoeken in plaats van door blijven praten en steeds weer opnieuw proberen. Want dan wordt het beetje zeurderig.'* Persoon 1: *'Ik vind het zelfs vervelend als ze me willen overtuigen van iets wat ik toch niet wil doen, want dan moet je jezelf gaan verdedigen.'*

Dit laatste citaat valt terug op de spontane benadering. Ze willen graag op een spontane en vriendelijke manier benaderd worden, zonder dat het te aanvallend overkomt. De peereducator heeft namelijk als doel om de personen te informeren en te vragen of ze mee willen doen aan het project, niet om het gedrag van deze jongeren af te keuren. Als de jongere het idee krijgt dat hij zich constant moet verdedigen, is het onmogelijk om deze jongere te werven.

Daarnaast moet de peereducator geloofwaardig overkomen, waardoor hij geaccepteerd wordt door de jongeren (Turner & Shepherd, 1999). Deze geloofwaardigheid kan worden overgebracht, doordat de peereducator in dezelfde taal spreekt als de jongeren uit die omgeving. Jongeren uit Zwolle gaven de voorkeur aan Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN), terwijl jongeren uit omstreken deze scheiding minder duidelijk aangaven. De jongeren uit de omstreken bevelen echter ABN wel aan voor het project *Smartconnection*, maar enkel omdat het project zich op een breed publiek richt. Een universele taal zorgt ervoor dat niemand zich eraan ergert. Dit is een belangrijke voorwaarde voor het overtuigen en informeren van jongeren. Persoon 7 bevestigt dit: *'Als ik iemand niet zo goed kan verstaan door afkomst of door dialect, dan ben ik sneller geneigd om te zeggen laat maar.'* Jongeren denken dat het taalniveau moet aan sluiten bij de doelgroep waar de peereducator voor wordt ingezet. Persoon 14 zegt hierover: *'Als je te moeilijke woorden gebruikt helpt het niet, het moet wel een beetje op de doelgroep aansluiten.'* Persoon 16: *'Ik denk dat het er echt aan ligt met wie je communiceert. Als je echt met van die boeren peereducators praat dan denk je van; 'Naar jou ga ik niet luisteren'. Ik denk dat je het wel een beetje moet aanpassen aan die jongeren.'*

5.1.3 Similarity

Aantrekkelijkheid. De jongeren vinden het belangrijk dat de peereducator er proper en verzorgd uitziet, waarbij te zien is dat er aandacht aan het uiterlijk is besteed. Persoon 13: *'Er verzorgd uitzien is voor beide geslachten een must. Hiermee bedoel ik geen slobberkleding, maar ook geen pak. Het liefst gewoon in een spijkerbroek en een strak shirtje.'* Persoon 23 vult de uiterlijke criteria aan: *'De peereducator moet een voorbeeld zijn voor de doelgroep. Dus een mannelijke peereducator moet zich vlot en sportief gedragen en daarnaast gespierd zijn. En de vrouw moet gewoon leuke kleren aan hebben, aardig zijn en het haar netjes vast hebben.'* Er moet een middenweg tussen de twee extremen (zeer onverzorgd - zeer verzorgd) gevonden worden. De peereducator zal overeenkomsten moeten vertonen met de jongeren (similarity). Persoon 25: *'Ze moeten gewoon in dezelfde kleding lopen als wijzelf, zoals wij hier nu ook zitten. Niet in een net pak of joggingoutfit daar gaan staan, dat is allemaal te en dan creëer je een soort afstand. Dat je hoger bent.'*

Een ander aspect dat tot uiting komt en invloed heeft op 'de uitstraling' van de persoon is de zelfverzekerdheid. Het merendeel denkt dat een peereducator met een zelfverzekerde houding meer bereikt dan een peereducator die deze houding niet aanneemt. Persoon 18: *Hij moet zelfverzekerd zijn, dus niet in elkaar gedoken en niet bang voor oogcontact of diegene aan te kijken en weten waar hij mee bezig is.*

Geslacht. Rondom het onderwerp geslacht zijn veel verschillende meningen. Sommige jongeren dachten dat ze eerder werden beïnvloed door een man, doordat mannen naar hun mening zelfverzekerder overkomen en enthousiaster zijn. Persoon 1 (vrouw) zegt hierover: *'Ik denk dat sommige mensen het misschien eerder zullen aannemen van een man, maar dat is gevoelsmatig. Ik denk dat een jongen minder kwetsbaar overkomt en overtuigender is.'* Persoon 11 (vrouw) bevestigt dit: *'Ik vind jongens altijd wat enthousiaster overkomen dan meiden, ten minste als ik over straat loop en er komen van die jongens met folders na mij toe. Dan heb ik eerder het idee van dat ga ik even doen. Maar ik weet niet hoe jongens dat ervaren, misschien zien zij het wel andersom.'* Persoon 21 (vrouw): *'Ik denk dat sommige jongens ook liever een jongen hebben. Zij hebben het makkelijker omdat zij beter weten hoe ze met jongens om moeten gaan.'*

De bovengenoemde personen gaven vooral de voorkeur aan een man, maar er zijn ook duidelijke argumenten te vinden voor een vrouwelijke peereducator. Persoon 23 (man) is daar een voorbeeld van: *'Ik denk dat een meisje beter is, vooral bij de jongens. Ik denk dat daar ook het grootste probleem ligt, omdat die rivaliteit naar elkaar toe hebben en ze hebben dan het idee van 'Flikker maar op', om het maar even in hun taalgebruik zeggen. Ik denk dat een*

meisje daarin meer bereikt. Ze zijn in taalgebruik op die leeftijd wat verder en zij kan het op een wat lievere, aardigere manier overbrengen. Vooral als ze dan ook nog knap is.' Persoon 19 (vrouw) is ook voorstander van een vrouwelijke peereducator: *'Ik denk dat als een meisje op me afstapt en die begint erover, ik meer het idee heb dat zij mij beter begrijpt en ze zich beter kan inleven en daardoor de boodschap beter kan overbrengen. Een man heeft dat van nature wat minder.'* Uit deze citaten blijkt dat de mening per persoon verschillend is. De jongeren komen daardoor met de volgende conclusie; Persoon 7: *'Ik denk dat het meer ligt aan de benadering dan aan het geslacht. Het ligt er echt aan hoe diegene het brengt en erbij staat. Hij moet wel overtuigd zijn en interactie zoeken en deze niet uit de weg gaan.'* Persoon 31: *'Ze kunnen allebei even overtuigend overkomen als het goed is, zolang ze maar achter hun standpunt staan.'* De oplossing van persoon 24 is hierdoor voor de hand liggend: *'Ze kunnen misschien beter in tweetallen op een groepje afstappen, een jongen en een meisje samen. Dat is voor hen makkelijker en ik zou dat zelf ook niet erg vinden, zolang ze een groepje aanspreken. Je merkt dan binnen dat groepje vanzelf wel op wie ze meer ingaan of meer luisteren.'*

Ras en etniciteit. De respondenten zijn er unaniem over eens dat de afkomst of nationaliteit er niet toe doet. We leven in een pluralistische samenleving, waar veel culturen naast elkaar bestaan. De afkomst is volgens de jongeren soms niet eens meer duidelijk zichtbaar door de goede integratie. Persoon 9: *'Ik denk dat de mening over ras en etniciteit per persoon verschillend is, de één vind het wel fijn om door een buitenlander aangesproken te worden en de ander niet. Want je hebt ook van die heel racistische mensen die dat niet willen, maar dat zie je niet zo op het eerste gezicht.'* Persoon 24: *'Het ligt er gewoon aan wat voor persoon het is.'*

Hierbij worden echter wel twee belangrijke kanttekeningen gemaakt. De eerste gaat over hoe de religie uit bepaalde culturen uitgedragen wordt. Jongeren die hun religie duidelijk uitdragen, door bijvoorbeeld een hoofddoek, worden als peereducator als minder geschikt gezien. Persoon 1: *'Als iemand met een hoofddoek na je toe komt, weten de meeste mensen dat je van de Islam bent en dat je dan eigenlijk niet mag drinken. Dan zou het al eerder al belerend overkomen. Zo van 'Je mag niet' in plaats van 'Je zou het misschien kunnen minderen.'* Hierbij wordt wel meteen gewezen op stereotype beelden. Persoon 8: *'De stijl van iemand hoeft niet precies te lijken op ons, dat zijn vooroordelen.'* Persoon 3: *'Het hoeft ook niet iemand van ons eigen afkomst te zijn, het ligt er gewoon aan hoe iemand praat.'*

De tweede kanttekening heeft te maken met waar de jongeren geworven worden. Er is volgens de jongeren namelijk een groot verschil tussen evenementen en keten, maar ook

tussen mensen uit een stad en mensen die uit een dorp komen. Persoon 14: *'Ik denk dat de etniciteit uitmaakt bij naar wat voor feesten je gaat, bijvoorbeeld bij een houseparty, moet je daar rekening mee houden.'* Persoon 15: *'Ook zijn mensen van het platteland na mijn mening wel heel erg gesloten tegenover jongeren met een andere etniciteit. Dit komt doordat je op het platteland heel weinig culturen hebt. Daarom is het misschien verstandiger om daar gewoon Nederlandse jongeren te gebruiken.'*

Leeftijd. Rondom de vraag wat de juiste leeftijd van de peereducator is, zijn veel speculaties. De jongeren komen niet met een eenduidig besluit. Wel blijkt dat de jongeren denken dat dezelfde leeftijd of oudere leeftijd effectiever is dan een peereducator met een jongere leeftijd. Een jongere peereducator verliest namelijk zijn geloofwaardigheid, doordat hij minder levenservaring heeft. Persoon 11 bevestigt dit (18 jaar): *'Als er een meisje van 16 jaar op mij afkomt en mij komt vertellen hoe dat werkt met alcohol dan denk ik van 'Hallo kom nou'. Dan weet ik er zelf nog meer van dan dat zij dat weet, maar ze kunnen wel een 16- jarige voor een andere 16- jarige gebruiken.'* Persoon 15 (ook 18 jaar): *'Het heeft ook geen zin om tegenover een 16- jarige een 20- jarige neer te zetten, want die denkt dan van 'Ja jij kunt makkelijk praten, want jij hebt die leuke leeftijd al gehad.' Het moet wel een beetje aansluiten.* Het idee dat een peereducator beter wat ouder kan zijn dan te jong, komt voort uit het imitatie effect en een hogere status die de jongere door zijn leeftijd verkrijgt. Jongeren in de ontwikkelingsfase zijn nog op zoek naar zichzelf en weten daarbij zichzelf nog geen houding te geven (Super, 1990). Daardoor worden oudere personen als rolmodel gebruikt. Vandaar dat dit een positief effect kan hebben.

Toch vinden de jongeren wel dat je met zulke conclusies voorzichtig moet zijn. Want sommige jongeren kunnen lichamelijk en geestelijk ouder overkomen, waardoor de leeftijd weinig zegt. Persoon 15: *'Iemand van 16 jaar kan ook andere mensen enthousiast maken denk ik, als je sociaal bent en je heel makkelijk een praatje maakt met iemand. Ik denk dat je op die manier ook wel iemand van 20 jaar enthousiast kunt maken voor zoiets.'* Persoon 19: *'Het ligt gewoon aan hoe hij zich gedraagt en uiterlijke kenmerken of iemand een beetje volwassen overkomt.'* Een oplossing voor dit probleem zou een tweetal kunnen zijn, waarbij beide peereducators een andere leeftijd hebben, die de jongeren benaderen.

Intelligentie en opleiding. Het intelligentieniveau van de peereducator speelt volgens de jongeren geen overheersende rol. Het gaat erom dat de peereducator de juiste vaardigheden en kennis bezit om zich aan te passen aan de jongere die wordt aangesproken, waarbij het aanpassen aan een ander benadrukt wordt. Er moet wel rekening gehouden worden met de verschillende opleidingsniveaus (vmbo, havo, vwo). Persoon 26: *'Ik denk dat opleiding en*

niveau niet uit MOET maken, maar dat het uiteindelijk wel uitmaakt. Dus als je er per se vwo'ers neer wil zetten, dan denk ik dat ik met mijn vmbo ondergrond, daar niks van aan zou trekken. Persoon 28: *'Ook ik kom van het vmbo en ik heb ook wel gezien dat op het vmbo gemakkelijker gedacht wordt over alcohol dan bij hogere opleidingen.'* Persoon 25: *'Ik denk dat je van alle niveaus mensen neer moet zetten, want dat maakt het geloofwaardiger. Want als iemand vwo heeft en de ander vmbo dan kun je zeggen; 'Als je het niet gelooft, ga dan maar naar hem of haar toe.'*"

De jongeren gaven aan dat de opleiding bij de werving ook een rol kan spelen. Jongeren met een opleiding in de sociale wetenschappen zouden de beste peereducators zijn, doordat hun communicatievaardigheden over het algemeen beter ontwikkeld zijn. Volgens de jongeren komt dit doordat er bij deze studies meer aandacht wordt besteed aan deze vaardigheden dan bij andere opleidingen. Persoon 22: *'Ik denk wel dat je meer hebt aan iemand als diegene van een sociale studie afkomt, omdat deze persoon beter kan communiceren.'* Persoon 19: *'Binnen een opleiding zitten vaak dezelfde soort types.'*

Toch sluiten ze de andere studies niet uit, want als een peereducator goed getraind wordt, zijn communicatievaardigheden goed te leren. Wel denken ze dat er meer animo zou zijn binnen de sociale wetenschappen, omdat deze studies meer overeenkomen met het project. Persoon 20: *'Als je die cursus krijgt, die zich op deze vaardigheden richt, kun je dat ook best leren.'* Persoon 22: *'Maar ik denk wel dat je binnen een sociale studie zou werven je meer mensen krijgt.'*

Nabijheid (proximity). Onder de jongeren zijn de meningen over dit onderwerp verdeeld. Sommigen denken dat het nadelig is wanneer de peereducator uit hetzelfde dorp of stad komt, omdat je hem dan al kent. Als de jongere de peereducator niet kent, is er namelijk nog geen oordeel gevormd en luisteren ze eerder. Persoon 18 zegt hierover: *'Ik denk dat een onbekend persoon beter is, want dan heb je helemaal geen beeld bij die persoon en dat is objectiever. Je bent er dan wat opener in.'* Persoon 26 brengt hier enige nuancering aan: *'Ik denk dat het ook wel afhangt van de reputatie van de persoon die je kent. Als het iemand is waarmee je niet goed mee overweg kan bijvoorbeeld, zou je er niet zo snel iets van aannemen. Maar bij een goede bekende die het overtuigend vertelt, denk je weer van 'Ja, oké.'*" Wat in het citaat van persoon 26 duidelijk naar voren komt is dat de overtuigingskracht mede afhankelijk is van de levensloop van de bekende peereducator. Als de jongeren zien dat de peereducator in zijn levensloop een verandering heeft ondergaan, bijvoorbeeld van overmatig alcoholgebruik naar verantwoord gebruik, zullen de jongeren gemakkelijker te overtuigen en/of te beïnvloeden zijn (transitional character). De peereducator wordt hierdoor een ideaal rolmodel, waardoor

hij eerder gevolgd zal worden.

Ook hebben de jongeren het idee dat ze door een bekende peereducator meer onder druk worden gezet. Persoon 16 zegt hierover: *'Ik heb liever dat een bekende tegen mij praat, want dan durf ik minder goed 'nee' te zeggen.'* Persoon 11: *'Je hebt meer het gevoel dat je onder druk wordt gezet, het idee van die doet het ook, dus dan kan ik het ook wel doen.'*

De overtuigingskracht van een bekende peereducator wordt verder versterkt, doordat de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de informatie van deze hoger wordt ingeschat. Dit heeft te maken met het vertrouwen van de mens; het idee dat bekenden minder snel bedriegen en afzetten. Persoon 13: *'Je hebt dan niet het gevoel dat je opgelicht wordt of zo, maar dat hoeft niet per se, maar als iemand in de stad flyers uitdeelt dan denk ik al snel van daar zit een addertje onder het gras.'*

Groeps cultuur. Als de peereducator een boodschap over wil brengen moet hij rekening houden met de groeps cultuur van de jongere. Cultuur is het geheel van kennis en betekenissen dat een mens nodig heeft om in een gegeven situatie te kunnen functioneren; kennis van onder andere de taal, gewoonten, praktijken, rituelen, opvattingen, waarden en normen (Shadid, 2008). Binnen de cultuur bevinden zich subculturen, waarbij de nadruk meer ligt op de sociale verschillen; verschillen in concrete levensomstandigheden en verschillen in sociale categorieën (sociale klassen, plattelanders en stedelingen, mannen en vrouwen, e.d.) (Tennekes, 1990). Met behulp van deze culturele kennis wordt gewenst gedrag aangeleerd. Als een boodschap teveel van de groeps cultuur afwijkt, conformeert men zich namelijk aan meningen en opinies van de eigen groep (Klandermans & Seydel, 2000). Persoon 19: *'Een peereducator moet iemand zijn die opgaat in de omgeving en niet iemand die er heel erg uit springt of iemand die je erboven uit hoort, dat kan dan weer te intimiderend overkomen. Het moet iemand zijn die erbij hoort en in het plaatje past.'* Persoon 27: *'Ik denk dat het belangrijk is dat je wel verstand hebt van de groeps cultuur. Dus als jij op een festival staat en er staat een groepje met een niet Nederlandse cultuur tegenover je en jij staat daar en gaat dingen zeggen die helemaal niet bij hun normen en waarden passen dan kom je niet over. Dus je moet daar wel op kunnen inspringen.'*

Als de groeps cultuur alcohol drinken aanmoedigt en dit binnen hun cultuur leidt tot een hogere sociale status in de groep, is het volgens de jongeren lastig om deze jongeren van mening te laten veranderen. Persoon 2: *'Ik denk dat de normen en waarden van jongeren die gebruik maken van keten en hokken meer zijn van 'Drinken moet kunnen op jonge leeftijd.' Vandaar dat ik denk, dat het bij een keet eerder als opdringerig overkomt dan bij jongeren in de stad.'* Persoon 30: *'Ik denk dat je ook als je bijvoorbeeld naar een schuurfeest gaat, er*

beter niet over kan beginnen. Vaak draaien schuurfeesten om het bier en het gezuip. Dus je moet kunnen inspelen op de groep.' Persoon 4 en 30 zijn van mening dat jongeren uit de stad een andere groeps cultuur hebben en daardoor beter te bereiken zijn, dan jongeren uit een dorp. Dit werd bevestigd door de andere jongeren. Daarnaast gaan ze in op de waarden en normen van deze jongeren, die per groeps cultuur kunnen verschillen. Dit komt doordat waarden en normen een evaluatieve waarde hebben. Deze bepalen wat de jongeren zien als juist en onjuist gedrag en het zegt iets over wat zij belangrijk vinden. Het drukt uit hoe ze zich naar buiten toe willen profileren, welke waarden en ideeën ze aanhangen. De peereducator moet zich bewust zijn van deze waarden en ideeën.

De uitstraling en verschijningsvorm van een subcultuur zijn ook van belang voor het al dan niet succesvol zijn van een peereducator. Er zijn veel verschillende subculturen in Nederland die uiteenlopen van Gothic tot Punk. De invloed en het effect hangen af van de subcultuur van de jongere. De respondenten gaven aan dat ze het liefst praten met iemand die overeenkomt met de eigen subcultuur. Persoon 10 zegt hierover: *'Als ik iemand tegenkom met een spijkerbroek en een shirt, praat ik daar eerder mee dan met zo'n gothic figuur, maar iemand die zelf gothic is, vind het misschien wel weer heel leuk om door zo'n iemand aangesproken te worden.'* Persoon 14: *'Ik denk dat je gewoon verschillende jongeren moet hebben, dus een gothic, een hipopper en verschillende stijlen zodat je op verschillende doelgroepen kunt aansluiten.'*

Een belangrijk aspect wat hier wordt benadrukt is dat er geen imitatie moet plaatsvinden door een peereducator. Hierdoor komt de geloofwaardigheid, wat eerder genoemd werd, in het geding. Persoon 11 bevestigt dit: *'Het moet wel weer echt overkomen, diegene moet niet doen alsof hij gothic is, terwijl die het niet is. Dus dat er gothics rondlopen die eigenlijk gewoon verkleed zijn.'*

5.2. Kenmerken voor peer educators voor jongeren van het platteland

Alle jongeren gaven aan dat het benaderen van jongeren in een keet een stuk lastiger is dan het benaderen van jongeren tijdens festivals en evenementen. Keten en hokken zijn ontmoetingsplekken voor jongeren die zij zelf hebben gecreëerd, bijvoorbeeld in een schuur of een caravan. Vaak zijn deze keten opgericht om alcohol te drinken, zonder dat daar toestemming voor nodig is (Trimbos Instituut, 2011). Persoon 6 zegt hierover: *'Er zijn heel veel jonge mensen die erheen komen puur om te drinken, ten minste dat was zo toen ik 14 jaar was en daarheen ging. Maar nu hoor ik zulke verhalen nog steeds in mijn omgeving. Dat ze zich katje lam drinken en daar zo rondlopen.'* Keten en hokken zijn door sommige jongeren

opgericht om zich te verzetten tegen de ouderlijke macht of de maatschappij. In een keet zijn ze namelijk zelf de baas en zijn ze zelf verantwoordelijk voor wat er gebeurt. Dit wordt bevestigd door persoon 5: *'Ze gaan daar juist heen om te drinken, daar kunnen ze het krijgen en in de kroeg lukt dat niet, want daar moet je je identiteitsbewijs tonen.'*

Het benaderen van jongeren in keten en hokken, wordt dus een moeilijk onderdeel uit het project. Bij een bezoek aan een keet of hok zou er rekening gehouden moeten worden met homogene groepen, die negatief zullen reageren op het project. De meeste jongeren uit deze keten en hokken zien het verminderen van alcohol als een bedreiging voor hun eigen opgerichte keet of hok. Een goede training in communicatievaardigheden voor de peereducator, die zich gaat richten op dit aspect van het project, is een vereiste. De nadruk moet komen te liggen op het matigen van alcoholgebruik en niet het verbieden, zodat het project door jongeren minder als een bedreiging wordt gezien. Persoon 6 zegt hierover: *'In het begin wordt het opgezet door een grote vriendengroep en je bedenkt met z'n allen dat je een plek wil hebben waar je na toe kunt gaan om te drinken. Uiteindelijk komen er steeds meer mensen bij die je misschien niet kent, maar anderen uit je groep wel. Dit maakt het aanspreken extra moeilijk.'* Persoon 4: *'Het is inderdaad opgezet om veel en goedkoop te kunnen drinken. Dus om dan te zeggen: 'Jongens, doe maar niet', werkt toch niet.'*

Het grote verschil tussen de stad en het platteland is volgens de jongeren terug te vinden in de jeugdcultuur. De jongeren uit de stad, die grote evenementen en festivals bezoeken, hebben andere normen en waarden dan jongeren die van het platteland afkomen. Persoon 3 bevestigt dit: *'Je groeit op met hokken en keten, dat is heel anders. Je ziet het als normaal gedrag.'* Persoon 26: *'Op het platteland is het vaak, van als jij het doet dan doe ik het ook. Dus eerst zien dan geloven. Afwachten wat de ander doet en als ze allemaal niet meedoen, dan komt er niks van terecht.'* Vandaar dat ervaring met keten en hokken voor een peereducator een voordeel kan zijn. Door ervaring kun je beter inspelen op de jongeren die de keet bezoeken. Dit indiceert dat peereducators uit de stad beter niet ingezet kunnen worden bij keten en hokken. Persoon 15: *'Ik denk dat die peereducator daar ook ervaring mee moet hebben, dan dat je gewoon iemand uit de stad er na toe laat gaan.'* Persoon 14: *'Het moet ook wel iemand zijn die snel inspeelt op een groep, want als je in een keet komt heb je vaak een vriendengroep of jongens die elkaar goed kennen en als je daar als buitenbeentje tussenkomt dan moet je wel iemand zijn, die goed met groepen om kunt gaan.'* Persoon 25: *'Ik denk dat diegene zelf ook uit een dorp moet komen en lekker nuchter moet zijn. Je hoeft echt niet zo'n Popi- Jopie stadjongen in te zetten, daar knappen ze juist op af.'*

Daarnaast komt de benadering en het taalgebruik van de peereducators ook in dit onderdeel weer na voren. Persoon 15: *'Ik denk dat je in een keet duidelijk en concreet moet kunnen vertellen en het op een leuke manier moet kunnen brengen. In ieder geval moeten ze hier concreter zijn dan in de stad.'* Persoon 14: *'Ik denk dat de peereducator niet een heel erg stads accent moet hebben. Naar mijn mening is het platteland niet zo heel erg ABN, dus je moet daar niet heel bekakt binnen komen. Liever lekker plat praten dan op die manier.'*

Ook werd er benadrukt dat deze jongeren vaak een ander beeld hebben rondom de etniciteit. Persoon 21: *'Op het platteland moet je wel oppassen met de afkomst, want daar krijg je eerder problemen mee dan in de stad. Hier zou ik geen buitenlandse jongeren inzetten, ik zou eerder voor een gewone Nederlander gaan.'*

Toch blijven de jongeren sceptisch. Het ligt volgens hen niet aan de peereducators zelf als het niet werkt, want ouders die attenderen op de gevolgen van overmatig alcoholgebruik, bereiken hetzelfde. Persoon 3: *'Via ouders jongeren bereiken is ook zinloos. Daar luisteren ze niet na. Je kunt ze niet verbieden om er na toe te gaan, dat zou raar zijn.'* Persoon 14: *'Ik denk dat als peereducators in een keet zouden komen, ze echt belachelijk worden gemaakt. De jongeren daar zitten er echt niet op te wachten dat zij minder bier mogen drinken. Ze doen misschien één keer voor de grap mee, maar dan puur voor de lol. Ze gaan echt niet maar twee biertjes drinken, dat zijn er eerder tien of dertig, of weet ik veel. Echt geen twee, dat vinden ze niet Cool.'* Persoon 9: *'Je moet al met zoiets extreems komen wat ze willen, een lange vakantie of zo, wil het werken.'*

De enige oplossingen die worden aangereikt is proberen jongeren te werven die een goede reputatie in het dorp hebben, zich zelf in de groep van de keetbezoekers bevinden of het project promoten via de sociale media en op deze manier de jongeren prikkelen om mee te doen. Persoon 29: *'Meestal is het echt, ons kent ons in die dorpjes, dus we nemen alleen iets aan van de mensen die we kennen en van iemand die iedereen uit het dorp kent. Dus iedereen weet eigenlijk wat die persoon doet en iedereen kent alle groepen. Misschien trekken ze dan langzaam aan wel wat bij.'* Persoon 28: *'Ik denk dat je de personen, die het best in de groep liggen, moet overtuigen en dat die langzaam aan invloed uit moeten oefenen. Je moet er dan al haast twee of drie hebben en niet een zwakkere persoon uit de keet. Deze personen zouden dus eigenlijk gewoon zelf in de groep moeten zitten.'* Persoon 2: *'Ik zou eerder dingen inzetten als Hyves of Facebook. Het project via Hyves of Facebook populair maken en dan zien ze het en gaan ze erover praten. Op deze manier zou het misschien nog kunnen werken. Maar de kans zou klein zijn.'*

5.3. Werving

Een extra element waar aandacht aan werd besteed tijdens dit onderzoek, is de vraag of de respondenten zelf een peereducator wilden worden. De eerste peereducators werven voor een nieuw project is vaak lastig. Dat werd bevestigd door dit onderzoek. De meerderheid zag het niet zitten om een peereducator te worden voor het project (5 van de 32 ondervraagden wilden zich eventueel wel inzetten).

5.3.1 Geen peereducator willen zijn.

Enkele respondenten hadden een duidelijke mening waarom ze geen peereducator wilden zijn. Zo zei persoon 1 stellig; *'Nee, ik wil dat ten eerste al niet opdringen en ik heb zoiets van 'Ik was zelf ook 13 jaar toen ik voor het eerst dronk', waarom zou ik dan iemand anders moeten overtuigen dat ze dat niet moeten doen, terwijl ik zelf in mijn ogen er niet minder om ben geworden. Voor mijzelf vind ik dat eigenlijk te belerend of zo. Dat past niet bij mijn karakter.'* Ook persoon 3 bevestigt deze mening; *'Ik vind het ook raar dat je zelf wel drinkt en dan ga je anderen vertellen dat het maar in beperkte mate mag. Drinken hoort erbij.'* Deze jongeren zien het nut van het project niet in en willen zich daardoor niet inzetten. De culturele normen, kennis en uitkomstverwachting van deze jongeren vertonen geen overeenkomsten met het project. En uit onderzoek is gebleken dat deze drie factoren de belangrijkste voorspellers voor alcoholgebruik zijn (Larimer, Turner, Mallett, & Geisner, 2004). Deze jongeren zijn eerder de doelgroep van een peereducator, dan de peereducator zelf. Persoon 11 zegt hierover: *'Ik denk dat je het heel erg moet vinden dat jongeren drinken. Dat het je heel erg aan het hart gaat, wil je een goede peereducator zijn. Als je zelf het gevaar daar niet van inziet en het zelf niet als een heel groot probleem in Nederland ziet, waarom zou je dan peereducator willen zijn? Je moet het zelf heel belangrijk vinden, dat jongeren niet zo heel veel drinken.'*

Andere jongeren denken dat zij niet representatief zijn vanwege de geloofwaardigheid. Persoon 11: *'Nee, omdat ik zelf ook elk weekend drink en dan heb ik het niet twee biertjes. Ik denk dat het dan niet echt geloofwaardig overkomt om andere mensen te overtuigen van dingen wat ik zelf helemaal niet doe.'* Persoon 19: *'Ik denk dat het ook met de geloofwaardigheid te maken heeft, want ik heb niet echt wat met het project of het onderwerp en dan vergelijk ik mezelf met van die mensen die op straat staan voor het goede doel Greenpeace en dan denk ik van 'Ja, jullie proberen mij te overtuigen, terwijl je er zelf ook niks mee hebt.'*

Dit geloofwaardigheidaspect is ook een struikelblok bij jongeren die zelf niet drinken. Daarnaast geven onderstaande meningen duidelijk weer dat een gebrek aan ervaring samen met de geloofwaardigheid zorgt voor onzekerheid over hun eigen overtuigingskracht. Persoon

13: *'Ik denk dat ik het ook niet zou doen. Ik ben er het type niet voor en iedereen om mij heen in de omgeving weet dat ik zelf niet drink dus voor mij is het makkelijk praten om daar mee aan te komen. Daarnaast zou ik zelf niet weten hoe het is om heel veel te drinken en daardoor krijg ik het idee dat ik misschien niet weet wat ik mis en daardoor de plank compleet mis sla.'*

Persoon 24: *'Ik ben hier helemaal niet representatief voor, want ik drink zelf nooit. Dus ik kan wel mensen gaan vertellen dat ze alcohol moeten minderen, maar dan zeggen ze; 'jij drinkt zelf ook nooit.' Ook al zouden ze me niet kennen, ik denk dat ik ze niet kan overtuigen. Dit komt doordat ik zelf niet snap waarom ze zoveel alcohol drinken. Als ik me niet in hen kan verplaatsen, kan ik ze ook niet overtuigen om minder te drinken.'*

Sommige jongeren gaven aan dat ze het idee hebben, dat ze niet de juiste vaardigheden bezitten om een goede peereducator te zijn. Er is een onderscheid zichtbaar tussen vaardigheden in het contact leggen en het gesprek voeren. Persoon 28 heeft moeite met het contact leggen: *'Ik zou het zelf niet zo snel doen, want ik stap niet zo snel op mensen af. Ik zou het misschien wel kunnen leren maar ik heb niet zoiets van dat lijkt me nou heel leuk om te doen. Dus daarom zou ik er niet zo heel overtuigend staan.'* Persoon 31 heeft juist moeite met het voeren van een gesprek: *'Ik denk dat ik ook niet goed ben in het overtuigen zelf, want als ik het niet zie zitten dan denk ik al snel, 'Laat maar' en dan ga ik na de volgende. Dat is natuurlijk ook niet de bedoeling.'* Een goede training hierin zou wellicht kunnen helpen. Door de jongeren te laten zien dat de training niet alleen effectief is voor het project maar ook voor hun verdere leven, zou je de kans dat deze jongeren meedoen kunnen vergroten.

5.3.2 Wel een peereducator willen zijn.

De jongeren die wel mee wilden werken gaven allemaal eigenlijk een kort overeenstemmend antwoord als weerwoord op de mening van de jongeren die geen peereducator wilden zijn. Persoon 4 en persoon 6 zijn hier een voorbeeld van. Persoon 4: *'Het is alleen de jongeren laten inzien dat ze minder moeten drinken en genieten, ik zou dat geen probleem vinden. Ik vind dat niet iets opdringen.'* Persoon 26: *'Ik zou het zelf best willen zijn, ik ben zelf een persoon die niet veel drinkt, als ik drink zijn het er twee of drie en dan vind ik het wel goed. Ik vind het wel een goed project, gewoon om de omgeving te stimuleren om minder te gaan drinken. Door met mate te drinken kun je ook plezier hebben en genieten.'*

Tot slot is er nog gevraagd aan de jongeren of zij advies hadden voor Tactus Verslavingszorg wat deze instelling kan helpen bij het overhalen van jongeren die twijfelen. Persoon 23: *'Ik denk dat je meer mensen kunt werven door er studiepunten aan te verbinden. Dan zouden veel meer jongeren er mee instemmen. De meeste hebben namelijk tijdgebrek wegens school en willen het daarom niet doen.'* Persoon 25: *'Vertel ze dat het niets kost, dus*

waarom zou je niet meedoen? Je verliest er niets mee en je wordt er beter van. Je leert veel vaardigheden. Daarnaast moet niets en is het helemaal vrijblijvend.' Persoon 28: *'Je kunt mensen misschien ook overhalen door te zeggen dat je dan gratis naar die feestjes kunnen en je daar dus gratis kan genieten van de muziek.'*

6. Discussie en aanbevelingen.

In deze paragraaf worden de resultaten bediscussieerd en worden er aanbevelingen gedaan aan de hand van de resultaten uit het onderzoek. Hierin vindt de beantwoording plaats op de hoofdvraag; *'Aan welke competenties moet de goede peereducator voor het project Smartconnection voldoen?'* waarbij ook de aanbevelingen aan bod komen. Tot slot worden de beperkingen van het onderzoek genoemd.

6.1 Conclusie en aanbevelingen.

Op de vraag welke competenties een goede peereducator moet beschikken voor het project *Smartconnection*, is geen pasklaar antwoord. Voor elke jongere is een andere peereducator geschikt. Het hangt namelijk af van vele verschillende factoren, zoals de persoonlijke voorkeuren en de jeugdcultuur van de jongere. Wel zijn er een aantal algemene kenmerken die de jongeren in het onderzoek aanhaalden en die door de literatuur bevestigd werden. Het onderzoek van Parrott, Huff, Kilgore & Williams (1997) is daar een voorbeeld van. In dit onderzoek werd ontdekt dat een beleefde en vriendelijke benadering het meeste effect had op het overtuigen van mensen, de respondenten waren het hiermee eens. Ook het openstaan voor de mening van anderen en goed de Nederlandse taal beheersen, spelen een belangrijke rol bij de interactie met anderen. Een goed trainingsprogramma kan daarbij behulpzaam zijn. Dit programma moet zich richten op verbale vaardigheden, zoals articulatie, de toon, het volume en de snelheid van communiceren. Daarnaast is het verstandig om ook aandacht te besteden aan het non-verbale gedrag; de lichaamshouding, de mimiek in het gezicht en de gebaren die iemand maakt. Tenslotte zal ook aandacht besteedt moeten worden aan een enthousiaste en vriendelijke benadering van jongeren (met een goede openingszin bijvoorbeeld). Het belang van deze vaardigheden worden bevestigd door onderzoek van Koopmans in 2007. Hierin komt naar voren dat de manier waarop je communiceert belangrijker is, dan de precieze woorden die je gebruikt.

Een aspect dat zowel in de resultatensectie als in de theorie naar voren komt, is de geloofwaardigheid van de peereducator ten opzichte van de jongere. De geloofwaardigheid wordt ondermeer ondersteund door de status en de expertise. Jongeren met een hogere status

worden als competenter gezien, waardoor ze eerder geaccepteerd en geloofd worden door de jongeren. Ook de leeftijd levert een bijdrage aan de geloofwaardigheid. Uit dit kwalitatieve onderzoek blijkt dat de meerderheid denkt dat dezelfde leeftijd of een peereducator met een oudere leeftijd (18+) effectiever is dan een peereducator met een jongere leeftijd. Een jongere peereducator verliest geloofwaardigheid, door gebrek aan levenservaring. Tegen een oudere peereducator wordt opgekeken en daardoor wordt deze eerder geïmiteerd. Aanvullend hierop gaven de jongeren aan dat de leeftijd ook een vertekenend beeld kan geven, doordat sommige jongeren lichamelijk en geestelijk ouder overkomen, dan ze werkelijk zijn.

De acceptatie van een peereducator wordt ook bevorderd door aanpassing van de peereducator aan de groepscultuur (Rogers en Shoemaker, 1971). De jongeren uit het onderzoek verstaan onder de groepscultuur vooral de normen en waarden die binnen een groep heersen en niet de sociale status, etniciteit en de opleiding. Het idee dat een hogere opleiding ervoor zorgt dat jongeren eerder worden gezien als preventiewerkers in plaats van peereducators (Koller et al., 1999) wordt hierdoor niet bevestigd. De jongeren gaven wel aan dat er rekening moet worden gehouden met de verschillende opleidingsniveaus (vmbo, havo en vwo). Het opleidingsniveau van de peereducator moet min of meer overeenkomen met het niveau van de jongere (similarity). Daarnaast wordt een sociale opleiding als ondergrond voor de peereducator door de jongeren als wenselijk gezien, vanwege de soort opleiding en de betere communicatie vaardigheden, die in deze opleidingen aangeleerd worden.

Daarnaast heeft de mate van aantrekkelijkheid van de peereducator invloed op de beïnvloeding van een jongere. Cialdini & Goldstein (2004) toonde al eerder aan, dat jongeren zich eerder zouden laten beïnvloeden door een aantrekkelijk iemand dan door iemand die in hun ogen onaantrekkelijk is. De peereducator moet er verzorgd uitzien en passen bij hun cultuur. Naast een tal van andere factoren waaraan gedacht kan worden bij het uiterlijk (bijvoorbeeld lichaamsbouw, looks en de geur), legden de respondenten de nadruk op de kleding en haardracht. Aanbevolen wordt een peereducator die gekleed gaat in een spijkerbroek met een T-shirt, waarbij de haren van een vrouwelijke peereducator vast worden gedragen.

Andere aspecten die Cialdini & Goldstein in hun onderzoek benadrukten, waren het wederkerigheidprincipe (reciprocity) en in de nabijheid zijn (proximity). Ook deze twee aspecten werden teruggevonden. Het wederkerigheidprincipe werd door de alle jongeren gezien als een principe waar rekening mee gehouden moet worden. De peereducator moet duidelijk maken dat er van de jongeren wordt verwacht dat ze aan het eind van de avond minder dan 0.3 promille alcohol in het bloed hebben en dat hier bonuspunten tegenover staan.

Als er meer wordt gedronken, heeft dit geen verdere consequenties (ze kunnen alleen niet meer deelnemen aan het project). Over de fysieke nabijheid verschilden de meningen meer. Sommigen zagen nabijheid in de termen van bekendheid als een voordeel, doordat je bij een bekend persoon minder snel durft te weigeren. Anderen gaven juist aan dat een onbekende peereducator grotere successen zal boeken, doordat er nog geen mening is gevormd over de peereducator.

Ook over de sekse van de peereducator verschilden de meningen. De conclusie die hieruit getrokken kan worden, is dat de werking van het geslacht, per persoon verschillend is. Dit is afhankelijk van de te beïnvloeden persoon en de wijze waarop deze benaderd wordt. Hierdoor wordt de eerdere theorie van Larsen, Engels, Granic en Overbeek (2009) niet bevestigd; gedrag wordt niet het meest beïnvloedt door personen van dezelfde sekse. Een groep peereducators, die bestaat uit beide geslachten, zou het beste resultaat weergeven voor dit project.

Bij de benadering van jongeren in keten en hokken is een aantal afwijkende kenmerken van een peereducator van belang. Volgens de jongeren moet er bij het benaderen van deze jongeren rekening worden gehouden met de homogene samenstelling van deze (vrienden-)groepen. Een peereducator, die ervaring heeft met keten en hokken, doordat hij zelf deel heeft uitgemaakt van een keet, kan zich beter inleven in deze jeugdcultuur. Daardoor wordt de slagingskans volgens de respondenten vergroot. Ook de etniciteit is een aspect waar rekening mee gehouden moet worden. Jongeren in keten en hokken hebben volgens de respondenten een negatief beeld van andere etniciteiten, en daarom wordt een Nederlandse peereducator aangeraden. Alle respondenten gaven aan dat dit deel van het project een moeilijk onderdeel is, omdat keten en hokken speciaal zijn opgericht om te drinken, waardoor een alcoholmatigingsproject niet snel geaccepteerd zou worden.

Dit onderzoek heeft zich primair gericht op de competenties van de peereducator, maar er is ook kort aandacht besteedt aan het aspect werven. Op de vraag of de jongeren zelf peereducator wilde worden, antwoorden de meeste jongeren negatief. Het merendeel gaf aan dat ze zichzelf niet als een representatief model zagen, waardoor volgens hen de geloofwaardigheid van de peereducator in het geding komt. Om jongeren te werven is het van belang dat de vooroordelen rondom alcoholpreventie worden verminderd, zodat ze zichzelf wel als representatief zien. De nadruk moet komen te liggen op het idee dat het project zich richt op het matigen van alcoholgebruik en niet het ontmoedigen ervan. Op deze manier sluit je meer aan bij de cultuur van de jongeren, waardoor de kans groter is dat ze zich zullen

inzetten als peereducator. Echter wordt er voor de exacte elementen nader onderzoek aanbevolen.

6.2 Reflectie

Net als ieder onderzoek kent ook dit onderzoek zijn beperkingen en deze zullen in deze paragraaf worden besproken.

6.2.1 Selectie bias

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van pedagogiekstudenten van het HBO Windesheim in Zwolle. Dit veroorzaakt een grote selectiebias. Deze bias richt zich namelijk op de selectie van geslacht, opleiding, plaats en leeftijd. Hierdoor wordt de externe validiteit bedreigd. Pedagogiek is een opleiding die alleen wordt aangeboden op HBO en universitair niveau. Dit heeft tot gevolg dat alleen naar de mening van hogere opgeleide jongeren gekeken is. Echter blijkt in Nederland maar 33% van de bevolking (25-64 jaar) een studie op het niveau van het HBO of de universiteit afgerond te hebben (Nationaal Kompas, 2011). Dit geeft aan dat het onderzoek zich gericht heeft op een klein deel van de bevolking, waardoor het niet representatief is voor alle jongeren in Nederland. De reden waarom dit onderzoek zich op deze beroepsklasse heeft gericht, heeft te maken met de toename in het aantal hoogopgeleide mannen en vrouwen. Dit aandeel neemt elk jaar toe en het aandeel laagopgeleiden is afgenomen van 40% naar 30% (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2005). Daarnaast mag er gezien de aard van de opleiding verwacht worden dat vanuit zulke scholen wel gereageerd zou worden. Een goede aanvulling aan dit onderzoek is het uitvoeren van hetzelfde onderzoek bij jongeren met lagere opleidingsniveaus, zodat deze bias in mindere mate een rol speelt.

Daarnaast heeft de selectiebias betrekking op het geslacht. Het merendeel van de jongeren die zich inschrijven voor de studie pedagogiek is vrouw. In 2011 waren er 435 nieuwe aanmeldingen voor de studie Pedagogiek op het HBO Windesheim in Zwolle en daarvan waren er 415 vrouw (Windesheim Zwolle, 2011). Bij dit onderzoek waren de vrouwen daardoor oververtegenwoordigd (30 vrouwen versus 2 mannen). Hierdoor kan er een vertekend beeld ontstaan van de peereducator, voornamelijk vanuit het perspectief van de vrouw. Een vervolgonderzoek dat het perspectief van de man nadrukkelijker belicht, zou het onderzoek kunnen versterken.

De derde bias heeft betrekking op de geringe geografische spreiding van de jongeren uit de steekproef. Doordat het onderzoek alleen uitgevoerd is op het Windesheim in Zwolle, zijn alleen meningen verzameld van jongeren uit deze regio. Het project richt zich echter niet

alleen op Zwolle, maar op de hele politieregio IJsselland en gemeente Hattem. Door dit onderzoek ook in andere gemeentes in de politieregio IJsselland uit te voeren, zou de betrouwbaarheid verhoogd kunnen worden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een marketingonderzoek in de vorm van een panel, waarbij profielen worden gemaakt van peereducators aan de hand van de gegevens uit dit onderzoek. Deze profielen worden vervolgens voorgelegd aan de jongeren en ze zouden dan aan kunnen geven welk profiel volgens hen het beste zou werken voor dit project.

De laatste selectiebias is gebaseerd op de leeftijd. Ook de leeftijd van jongeren maakt een groot verschil. Zowel in de wijze waarop jongeren zaken verwoorden en interpreteren als de wijze waarop ze tegen deze peereducators aankijken. Op 20 april 2011 is kort gevraagd naar de mening van jongeren uit 4vmba van de middelbare school Talentstad in Zwolle rondom het onderwerp peereducators, om te kijken of er verschillen zichtbaar waren in verwoording en mening. Deze jongeren waren in de leeftijdscategorie van 15-16 jaar en gaven aan dat de peereducator vriendelijk, vrolijk en enthousiast moest zijn. Daarnaast moest het een '*lekker ding*' zijn en alcoholervaring hebben om de boodschap overtuigd over te kunnen brengen. Deze onderwerpen kwamen min of meer ook naar voren in dit onderzoek, alleen werden ze in andere woorden verteld en minder benadrukt. Een vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de jongeren in deze leeftijdsgroep in plaats van jongeren in de leeftijdscategorie van de potentiële peereducators.

Dit betekent echter niet dat de resultaten uit dit onderzoek niet bruikbaar zijn. Tot op heden is er nog geen kwalitatief onderzoek ingesteld naar de kenmerken van een effectieve peereducator. De resultaten uit het onderzoek zullen door het project (nader) worden aangevuld.

6.2.2 Effectiviteit van peereducatie.

Over de effectiviteit van peereducatie zijn de meningen verdeeld. Zo stelt Harden (2001) dat de effectiviteit van peereducatie bij een door hem uitgevoerd onderzoek naar gezondheids promotie van jonge mensen, niet werd aangetoond. Volgens Harden is het lastig om bewijs van experimentele mentale studies te integreren en zijn kwalitatieve studies gecompliceerd door een tekort aan standaards voor het vaststellen van betrouwbaarheid en validiteit. Ook uit de evaluaties van een eerdere zomercampagne, gericht op peereducatie '*DRANK: De kater komt later*', bleek dat jongeren niet minder zijn gaan drinken na de campagne (De graaf & Poort, 2004). Daarentegen stellen Jones (1992), Clements and Buczkiewicz (1993) en Turner en Shepherd (1999) dat peereducatie effectiever is dan het gebruik van voorlichters. Ook zijn de kosten van het gebruik van peereducators lager dan

andere methoden. Daarnaast blijkt uit een evaluatie van de Zomercampagne uit 2002 *'Ben jij sterker dan drank?'* dat de waardering voor een 'peer-approach' groot is. De jongeren (zowel jongens als meisjes) zouden eerder reageren als ze door een 'peer' zouden worden aangesproken op hun eigen drinkgedrag en de verantwoordelijkheid voor het drinkgedrag van vrienden, dan door een voorlichter of een ouder (De Graaf, 2003). In deze evaluatie wordt een vervolgenterventie aanbevolen, dat zich meer richt op omgevingsverandering, waarbij de nadruk ligt op drinkgedrag en verantwoordelijkheid. Het project *Smartconnection* sluit hier naadloos op aan.

6.2.3 Praktische problemen.

Er waren ook een aantal praktische problemen tijdens dit onderzoek.

De eerste had te maken met het werven van de respondenten. In dit onderzoek was het lastig om de jongeren te benaderen. Er wordt tegenwoordig veel onderzoek gedaan bij jongeren en daardoor wordt de motivatie om aan een onderzoek mee te doen steeds kleiner. Een opgestelde e-mail, verspreidt onder de jongeren, had daardoor niet het beoogde effect. Door toestemming van de school om aan het einde van het lesuur een presentatie te geven in verschillende klassen, werden uiteindelijk toch alle respondenten vrijwillig verworven. Vandaar dat bij een soortgelijk onderzoek het vroegtijdig beginnen met benaderen van scholen en het benaderen van respondenten aanbevolen wordt.

Het tweede probleem was dat de dataverwerking en -analyse werd gedaan door één onderzoeker. Doordat dit in een kwalitatief onderzoek een subjectief proces is, waarbij veel data geïnterpreteerd en geanalyseerd moet worden, kan dit leiden tot een lagere betrouwbaarheid. Deze beperking kan worden voorkomen door meerdere personen te laten interpreteren en coderen en daarna deze resultaten te vergelijken met de resultaten van de onderzoeker. Maar vanwege het arbeidsintensieve karakter van de dataverwerking en -analyse, de tegenslagen tijdens de werving en de bijkomende tijdsdruk, was dit binnen de beoogde deadline (1 Juli) niet haalbaar. Een aanbeveling voor een volgend onderzoek is het maken van een betere planning, die rekening houdt met deze factoren (*zie bijlage 3: Het logboek, voor mijn planning*).

Referentielijst

- Andersen, A., Due, P., Holstein, B. E., & Iversen, L. (2003). *Tracking drinking behaviour from age 15–19 years*. *Addiction*, 98, 1505–1511.
- Baarda D.B., De Goede M.P.M. & Teunissen J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwaliteiten onderzoek. Noordhoff Uitgevers NJ: Groningen/Houten, The Netherlands. ISBN 978-90-207-3179-8.
- Bandura, A. (1977). *Sociallearning theory* Englewood Cliffs, N J: Prentice-Hall.
- Bachman J.G., O'Malley P.M., Schulenberg J.E., Johnston L.D., Freedman-Doan P., Messersmith E.E. *The Education-Drug Use Connection: How Successes and Failures in School Relate to Adolescent Smoking, Drinking, Drug Use and Delinquency*. New York: Lawrence Erlbaum; 2008.
- Bieleman, B., Kruize, A., & Zimmerman, C. (2009). Monitor Alcoholverstrekking 2009. Groningen. Verkregen via http://www.intraval.nl/pdf/MAN09_d33.pdf
- Bobo, J. K. and Husten, C. (2000) Sociocultural influences on smoking and drinking. *Alcohol Research and Health* **24**, 225–232.
- Boeije, H. (2008). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Denken en doen. Boom onderwijs. NJ: Den Haag. ISBN 9789085060789
- Bonomo. Y.A., Bowes, G., Coffey, C., Carlin, J.B. & Patton, G.C. (2004). Teenage drinking and the onset of alcohol dependence: a cohort study over seven years. *Addiction*, 99, 1520-1528.
- Caudill, B. D., & Kong, F. H. (2001). Social approval and facilitation in predicting modeling effects in alcohol consumption. *Journal of Substance Abuse*, 13, 425–441.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2005). *Nederlandse bevolking steeds hoger opgeleid*. Alphen aan den Rijn: Tanja Traag
- Cialdini R.B. and Goldstein N. J. (2004). Social Influence: Compliance and Conformity. *In Annual Reviews Psychology*, 55: 591 -621. doi: 10.1146/annurev.psych.55.090902.142015
- Cialdini R.B., Kallgren C.A., Reno R.R. 1991. A focus theory of normative conduct: a theoretical refinement and reevaluation of the role of norms in human behavior. In *Advance in Experimental Social Psychology*, ed. MP Zanna, 24:201–34. San Diego, CA: Academic

- Clements, I. & Buczkiewicz, M. (1993). *Approaches to Peer- Led Health Education: A Guide for Youth Workers*. London, Health Education Authority
- Collins, R. L., Parks, G. A., & Marlatt, G. A. (1985). Social determinants of alcohol consumption: The effects of social interaction and model status on the selfadministration of alcohol. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53, 189–200.
- De Graaf, D. (2003) Zomercampagne 2002 ‘Ben jij sterker dan drank?’; Evaluatie van de ‘peer’-benadering. *Research & Consultancy*, 02/17, 30-32. Verkregen via http://w3.nigz.nl/docfiles/rescon2003_benijsterker.pdf
- De Graaf, D. & Poort, E. (2004) Evaluatie van de Zomercampagne 2003 ‘DRANK: De kater komt later.’ *Research & Consultancy*, 03/17, 35-38. Verkregen via http://w3.nigz.nl/docfiles/rescon2003_benijsterker.pdf
- Engels, R. C. M. E., & Knibbe, R. A. (2000). Alcohol use and intimate relationships: When love comes to town. *Addictive Behaviors*, 25, 435–439.
- Festinger, L.: A theory of cognitive dissonance. Row, Peterson and Co., Evanston, IL, 1957.
- Gibbons, F.X, Gerrard, M., Houlihan, A.E., Stock, M.L. & Pomery, E.A. (2008). A dual process approach to health risk decision making: The prototype willingness model. *Developmental Review*, 28, 29–61
- Gibbons, F.X., M. Gerrard, and D.J. Lane (2003). *A social reaction model of adolescent health risk*. In J. Suls (Ed.), *Social psychological foundations of health and illness* (pp. 107-136). Malden, MA, US: Blackwell Publishing.
- Glenn, S. D. & Horn, T.S. (1993). Psychological and personal predictors of leadership behavior in female soccer athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 5 (1), 17-34. doi: 103-340-920
- Glenn, S. D. (2003). *Filling the leadership void: The impact of peer and coach leaders on team dynamics and performance*. Unpublished doctoral dissertation, University of Idaho, Moscow.
- Grant, B.F. & Dawson, D.A. (1997). Age at onset of alcohol use and its association with DSM-IV alcohol abuse and dependence: Results from the National Longitudinal Alcohol Epidemiologic Survey. *Journal of Substance Abuse*, 9, 103-110.
- Green, J. (2001); ‘Peer education advancing knowledge’. *Unit Promotion & education vol. VIII/2*

- Grzywacz , J. G. , & Marks , N. F. (2000). Family, work, work-family spillover, and problem drinking during midlife . *Journal of Marriage and the Family* , 62 , 336 – 348
- Harden, A. (2001). Peer-delivered health promotion for young people: A systematic review of different study designs. *Health Education Journal* 60 (4), 339-353.
- Hardin, C. D., and Conley, T. D. (2001). *A relational approach to cognition: Shared experience and relationship affirmation in social cognition*. In Moskowitz, G. B. (ed.), *FutureDirections in Social Cognition*, Erlbaum, Hillsdale, NJ
- Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A., et al. (2009). *The 2007 ESPAD report— Substance use among students in 35 European countries*. Stockholm, Sweden: The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs (CAN).
- Jones, M. (1992). It pays to use peer leaders. *Education and Health*, 10 (4), 49-54.
- Kandel B.D., Johnson J.G., Bird H.R., Canino G., Goodman S.H., Lahey B.B., Regier D.A. & Schwab-Stone, M. (1997). Psychiatric disorders associated with substance use among children and adolescents: findings from the methods for the epidemiology of child and adolescent mental disorders (MECA) study. *J Abnorm Child Psych* 1997, 25:121-132.
- Kassin, S., Fein, S., Markus, H.R. (2008). *Social Psychology*. Houghton Mifflin Company, NJ: Boston, New York. ISBN: 0-618-86846-1
- Kelly, J. A., St Lawrence, J. S., Diaz-Yolanda, E., Stevenson, L. Y., Hauth, A. C., Brasfield, T. L., Kalichman, S. C., Smith, J. E. and Andrew, M. E. (1991) *HIV risk behaviour reduction following intervention with key opinion leaders of population: an experimental analysis*. *American Journal of Public Health*, 81, 186–171.
- Klandermans, B. & Seydel, E. (2000). *Overtuigen en activeren*, pp.13-16. Koninklijke Van Gorcum. NJ. Assen
- Klingemann, H., & Gmel, G., (2001). *Mapping the Social Consequences of Alcohol Consumption*, pp. 170. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers (*WHO internetbibliotheek*)
- Koller et al. (1999). *Meet the need. Guidelines for Peer-group-Education- preventing-atticition in out- of- school-youthwork*. Münster
- Koopmans, M. (2007) *Feedback: commentaar geven en ontvangen*. Thema, NJ: Zaltbommel.

- Kuntsche, E., Knibbe, R., Gmel, G., & Engels, R. C. M. E. (2005). Why do young people drink? A review of drinking motives. *Clinical Psychology Review*, 25, 841–861.
- Larsen H., Engels, R., Granic I. & Overbeek G.J. (2009). An experimental Study on Imitation of Alcohol Consumption in Same Sex Dyads. *Alcohol and Alcoholism*
- Marks, D.F., Murray, M. Evans, B., Willig, C. Woodall, C. & Sykes, M.C. (2005) *Health Psychology. Theory, Research and Practice*. Sage Publications Ltd., NJ: London. ISBN: 978-1-4129-0336-3
- Larimer, M. E., Turner, A. P., Mallett, K. A. & Geisner, I. M. (2004). Predicting Drinking Behavior and Alcohol-Related Problems Among Fraternity and Sorority Members: Examining the Role of Descriptive and Injunctive Norms. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18 (3), 203-212. DOI: 10.1037/0893-164X.18.3.203
- McGue, M. & Iacono, W.G. (2008). The adolescent origins of substance use disorders. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 17 (S1), S30-S38.
- Melod (2008). *Retorica: vormen van overtuigen*. (Communicatie, Mens en Samenleving). Verkregen via <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/communicatie/18666-retorica-vormen-van-overtuigen.html>
- Monshouwer, K., Verdurmen, J., Van Dorsselaer, S., Smit, E., Gorter, A., & Vollebergh, W. (2008). Jeugd en riskant gedrag 2007. Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren. Utrecht The Netherlands: Trimbos-insitute.
- Moran, M. M. & Weiss, M. R. (2006). Peer Leadership in sport: Links with friendship, peer acceptance, psychological characteristics, and athletic ability. *Journal of Applied Sport Psychology*, 2, 97–113.
- Nationale Drug Monitor, 2007. *Jaarbericht 2006*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Nationaal Kompas (2011). *Zijn er verschillen tussen Nederland en andere landen?* Bilthoven: Harbers, M.M.
- Ochieng, R.O. (2003) Supporting Women and Girls Sexual and Reproductive Health and Rights: The Ugandan experience. *Development*, 46 (2), p. 38-44(7)
- Overbeek, G., Bot, S.M, Sentse, M. & Knibbe, R.A. (2008) De rol van beste vrienden versus andere leeftijdgenoten in alcoholgebruik onder jongvolwassenen. *Psychologie & Gezondheid*, 36 (5), 249-261, 249-261, DOI: 10.1007/BF03077513

- Parrott, R., Huff, T.M.D., Kilgore, K.M.M.A & Williams, M.M.A. (1997). Peer Discussion on Training Physicians to Be Competent Communicators: Support for a Multiple Discourse Approach. *Southern Medical Journal*, 90 (7), 665-764
- Pinqueart, M. & Silbereisen, R.K. (2004). Understanding Social Change in Conducting Research on Adolescence. Friedrich Schiller University of Jena.
- Prince, M. S. & Weiss, M. R. (2000). Peer Leadership in Sport: Relationships among Personal Characteristics, Leader Behaviors, and Team Outcomes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 23(1), 49-64. DOI: 10.1080/10413200.2010.520300
- Quigley, B.M., Collins L.R. (1999). *The Modeling of Alcohol Consumption: A Meta-Analytic Review*. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 60 (1)
- Raslan- Allgäuer, R. (2008). *Rauschtrinken bei Jugendlichen*. (Fachbereich Sozialarbeit, Hochschule für Angewandte Wissenschaften, FHS ST. Gallen).
- Raslan- Allgäuer, R. & Güttinger, F. (2009). *Smartconnection*. Ein Alkohol-Präventionsprojekt von und für Jugendliche. ZEPRA Prävention und Gesundheitsförderung, NJ: St.Gallen.
- Rogers, E. M. and Shoemaker, F. F. (1971) *Communication of Innovations*. New York, Free Press
- Rosenblum, A., Magura, S., Fong, C., Curry, P., Norwood, C., Casella D. (2006). Effects of peer mentoring on HIV-affected Youths' substance use risk and association with substance using friends. *Journal of Social Service Research* 32 (2), 45-60.
- Sanderman, R., Arrindell, W. A., Ranchor, A.V. , Eysenck, H. J. & Eysenck, S.B.G. (2007) *Het meten van persoonlijkheidskenmerken met de Eysenck Personality Questionnaire (EPQ)*. Stichting Drukkerij C. Regenboog, NJ: Groningen
- Sarbin, T. R. (1976) Cross-age tutoring and social identity. In Allen, A. L. (ed.), *Children as Teachers: Theory and Research on Tutoring*. Academic Press, New York, pp. 27–40.
- Shadid, W. (2008): *De multiculturele samenleving in crisis. Essays over het integratiedebat in Nederland*. Gigaboek, Heerhugowaard, ISBN: 9789085481690.
- Strickland, D. E.: Content and effects of alcohol advertising: comment on NTIS Pub. No. PB82-123142. *J Studies Alcohol* 45: 87-93 (1984).
- Spijkerman, Van den Eijnden & Engels (2007). Waarom jongeren beginnen met roken en drinken. *De rol van het imago*. *Verslaving*, 3,1, 2-6. DOI: 10.1007/BF03075390

- Super, D.E. (1990). *A life-span, life-space approach to career development* (2nd ed.). San Fransisco: Jossey-Bass.
- Tactus Verslavingszorg (2010). *Subsidieaanvraag: Smartconnection*. NJ: Zwolle. Verkregen via Tactus verslavingszorg (niet gepubliceerd).
- Tennekes, J. (1990): *De onbekende dimensie. Over cultuur, cultuurverschillen en macht*. Apeldoorn, Garant.
- Trimbos instituut, 2011. *Feiten over alcohol*. Informatie over de werking en risico's van alcohol. Brochure, A-5, 16 pagina's, 2e druk.
- Turner, G. & J. Shepherd, J. (1999) A method in search of a theory: peer education and health promotion. *Health Education Research* 14 (2), 235–247
- Vandereycken, W., Hoogduin, C.A.L & Emmelkamp, P.M.G. (2008). *Handboek psychopathologie. Deel 1 Basisbegrippen*. pp. 127-133. Bohn Stafleu van Loghum, NJ: Houten.
- Verdurmen, J., Van de Mheen, D., & Van Laar, M. (2011). Alcoholgebruik onder jongeren: hoe vaak en met welke gevolgen? *Verslaving*, 4 (3), 4-15, doi: 10.1007/BF03078931
- Vorst, H. van der (2007) *The key to the cellar door: The role of the family in adolescents' alcohol use*. Proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Van Laar, M.W., Cruts, A.A.N., Verdurmen, J. E. E., Van Ooyen-Houben, A.A.M & Bunt, T. (2010). *Nationale Drug Monitor, jaarbericht 2006*. Utrecht, Nederland, Trimbos Instituut van Mentale gezondheid en verslaving.
- Windesheim Zwolle (2011). *Feiten en cijfers*. Verkregen via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/onderwijs/publicaties/artikelen/archief/2005/2005-1745-wm.htm>

Bijlagen

Bijlage 1: Onderzoek: School het HBO Windesheim in Zwolle.

Doordat het een open gesprek was, kan het zijn dat er de nadruk in de gesprekken op verschillende punten ligt. In de laatste gesprekken worden de punten belicht die naar de mening van de onderzoeker nog niet voldoende belicht waren. Hieronder is de globale opzet te lezen.

Fijn dat jullie allemaal even bleven zitten. Ik heb net een presentatie gegeven over het project. Hebben jullie nog vragen over het project? Zoals ik net al aan had gegeven richt ik mij op één onderdeel van dit project, namelijk de peereducatie. Hierover zou ik graag jullie mening willen horen. Eerlijkheid, openheid en meepraten zou daarbij prettig zijn. Alles wordt anoniem verwerkt, dus wat je ook zegt, niemand zou erachter komen dat jij dat hebt gezegd. Voor het verwerken van de informatie is het nodig om het gesprek op te nemen omdat ik niet alles kan onthouden, wat er wordt gezegd. Het enige wat jullie hoeven te doen is mijn vragen beantwoorden en meepraten met elkaar, zodat er een soort gesprek ontstaat. Is dat duidelijk of hebben jullie nog vragen?

Oké, laten we beginnen. De peereducators richten zich op het betrekken van de jongeren bij het project. De bedoeling is dat zij ervoor zorgen dat de jongeren op een positieve manier mensen beïnvloeden om weinig te drinken en zich laten registreren, zodat de jongeren bonuspunten kunnen verzamelen. Zij staan bij een stand tijdens het uitgaan en spreken jongeren aan met de vraag of ze zich willen registreren. (of: ze komen langs in een keten met de vraag of jongeren zich in deze keten zich willen laten registreren). Hebben jullie wel eens contact gehad met zulke jongeren bijvoorbeeld proppers op straat of commerciële promotie-acties? Wat vonden jullie daarvan?

Stel dat een peereducator naar jullie toe komt voor het project Smartconnection, wat voor persoon zou dat voor jou moeten zijn? Hoe stel je deze persoon voor?

Waarschijnlijk komen er dan wel enkele reacties en kan daarop door worden gevraagd anders kijken naar topics uit onderzoek. Telkens met in het achterhoofd, wat de juiste peer educator moet zijn.

Topics met enkele steunvragen.

Zijn er karakterkenmerken die jullie denken dat van belang zijn als jullie je willen beïnvloeden?

- vriendelijk, informeel
- aantrekkelijk

Speelt het uiterlijk nog een rol?

Zal hij/zij qua kledingstijl, taalgebruik etc. op jullie moeten lijken?

- geloofwaardige bron

Hoe zal de peereducator geloofwaardig over kunnen komen?

- noodzakelijke kennis en juiste vaardigheden
- competentie

Aanmoedigen en motiveren.

Denken jullie dat peereducators van jullie eigen leeftijd effectiever zijn dan volwassen voorlichters? Waarom?

- Groepscultuur, geloof, waarden, opleiding, sociale status, sekse, ras, etniciteit.

Hoe belangrijk is het dat de jongere dezelfde opleiding al jullie heeft?

Zou dat helpen bij het beter begrijpen van elkaar?

Door wie laat je je eerder beïnvloeden, een jongen of een meisje?

Heeft de afkomst daar nog invloed op, bijvoorbeeld of degene buitenlands is (Turks of Marokaans)? Of hebben jullie liever gewoon een Nederlandse peereducator?

Speelt de leeftijd nog een rol?

- Nabijheid (proximity), persoon dichterbij jou staat.

Als je een persoon kent die peer educatie geeft, zou je je daar eerder door laten beïnvloeden dan door iemand die je niet kent? Hoeveelheid spiegelen.

- Het idee geven dat ze ons ook leuk vinden (reciprocity).

Hoe belangrijk is het dat de ander jou de indruk geeft dat hij jou ook aardig vindt? Waarom..

- Zal het een bekende (uit ons dorp) moeten zijn, of juist niet?

- Zouden jullie zelf een peereducator willen zijn? –ja/ nee, waarom wel of waarom niet? Zo niet, waarom niet en hoe zouden we ervoor kunnen zorgen dat je het wel zou willen worden? (*peereducator werven*)

Heel erg bedankt voor het meedoen met het onderzoek. Willen jullie als het onderzoek is afgerond, het verslag nog ontvangen?

Bijlage 2: De teksten uit de verschillende onderzoeken.

Hieronder zijn de belangrijkste letterlijke citaten weergegeven over wat de jongeren zeiden in de 4 topic-interviews. Deze citaten zijn ingedeeld in kopjes. De meeste kopjes zijn gebaseerd op de eerder gevonden literatuur.

Originele tekst gesprek 1: 18-04-2011

groep 2B- 2C 8 personen (1 man, 7 vrouwen) -> 18-22 jr.

3 uit een dorp en 5 uit de stad

Proppers

1. Proppers geloof aan willen smeren: vervelend overtuigen van iets wat je toch niet wil doen, daarom is het vervelend want dan moet je jezelf dan gaan verdedigen (niet te aanvallend zijn).
2. in ieder geval openstaan voor de tegenreactie, ik heb wel eens bijvoorbeeld mensen op straat die een praatje komen maken of discussiëren en dat maakt me niet zoveel uit en ik ben best wel geïnteresseerd maar als je dan een tegenvraag stelt en ze gaan gewoon strak hun eigen verhaal die in hun hoofd zit voorbrengen, dan raak ik ook meteen de draad kwijt en dan zeg ik sorry ik heb geen interesse (openstaan voor andere meningen). Ja dus wel kunnen discussiëren.
4. Dus wel interactie.
3. En te weten te stoppen wanneer diegene er niet over praat.
2. Ja dus als diegene duidelijk laat merken van nee, dan ook gewoon stoppen en de volgende zoeken. (allemaal instemmend)
3. Dan door blijven gaan en steeds weer opnieuw. Want dan wordt het beetje zeurderig.
5. Uiterlijk maakt wel uit. Als er een opgedirkt tutje zou komen dan heb ik al zoiets van wat lul je nou, je weet er toch helemaal niks van. Dus dan zou ik al niet luisteren.
2. Ik heb aan de andere kant als iemand, weet je wel, al een beetje verzorgd is, gewoon net weet je wel, nette kleding en zo (1. Geen zwerver) dat werkt wel meer dan wanneer iemand met zo'n walm 'hoi' zegt. (uit de mond stinkt).
6. Ja, ik denk gewoon een normaal type.
7. Ja, maar ook wel iemand die enthousiast is, die ook wel weer achter zijn verhaal staat. Als je heel onzeker vertelt van ik vind eigenlijk dat je het zo moet doen dan denkt iemand anders van ja hallo dat geloof ik niet hoor.

Geslacht

2. Vaak een combinatie of zo dat zou wel werken.
1. Ik denk dat sommige mensen wel misschien eerder zullen aannemen van een man, maar dat

is gevoelsmatig. Ik weet niet waar ik het op baseer.

5 Dat heb ik ook wel, ja dat denk ik wel. Het komt niet omdat ik een vrouw ben, maar ik heb het idee dat een man overtuigender is.

7. Ik denk dat het beetje meer ligt aan de benadering dan aan het geslacht. 2. Denk ik zelf ook wel.

8. Het ligt er echt aan hoe diegene het brengt en erbij staat. Hij moet wel overtuigd zijn en ja zoals al eerder is genoemd, wel interactie zoeken, ja ik weet niet.

6. Je moet wel kunnen communiceren inderdaad maar aan de andere kant vind ik wel dat je sterk in je schoenen moet staan. Je moet wel zeker zijn van jezelf.

8&2. Ja.

1. Als iemand met een hoofddoek na je toe komt. DE meeste mensen weten dat je van de islam eigenlijk niet mag drinken. Dan zou het al eerder al boudierend overkomen. Zo van; je mag niet in plaats van je zou het misschien kunnen minderen.

6. Ja want dan denk je van je hebt er zelf helemaal geen ervaring mee 1. Ja precies, dan neem je het ook niet zo gauw aan als je al weet dat iemand zelf waarschijnlijk nog nooit gedronken heeft dan..

1. Ik denk als inderdaad iemand met een hoofddoek na je toe komt mensen zich al te gauw aangevallen voelen van oh ik moet stoppen.

3. Het hoeft niet iemand van ons eigen afkomst te zijn, het ligt er gewoon aan hoe iemand praat

8. De stijl van iemand hoeft niet precies te lijken op ons, dat zijn vooroordelen.

7. Maar wel als ik iemand niet zo goed kan verstaan, door afkomst of door dialect of zo dan ben ik sneller geneigd van laat maar (anderen knikken instemmend) 6. Dus eigenlijk gewoon normaal ABN.

Peereducator kennen uit eigen dorp/stad?

5. Dat vind ik juist een nadeel omdat je er dan al gauw grapjes over gaat maken en niet meer helemaal serieus naar gaat luisteren. Ik denk juist dat als je iemand niet kent dat dat wel beter is.

(iedereen mee eens).

(afdwaling)

reclames aanpassen gaat niet lukken. Het zijn sponsors, dan heb je geen festival en, bij een festival hoort bier. Daar heb je biermerken en daar wordt reclame voor gemaakt. Ik denk dat dat stukje niet haalbaar is.

2. Ja, misschien dat ze spa als sponsor kunnen maken, mar bijvoorbeeld Fast Forward Dance

Parade wordt gesponsord door Heineken dus als Heineken niet meer sponsort gaat Fast Forward Dance Parade weg, zo gaat dat.

Verskil tussen keet (dorp) en stad.

1. Ik denk dat ze het daar minder gauw aannemen. Omdat ze zoiets hebben want we gaan er juist heen om te drinken, dus zeur niet. zo een beetje.

6. Er zijn heel veel jonge mensen die erheen komen, tenminste waar ik eh, ik was 14 toen ik daarheen ging en nu hoor ik ook wel eens dat ze katje lam zeg maar daar rondlopen en daar wordt gewoon alcohol geschonken aan jongere kinderen, naja kinderen, en ik denk dat daar wel een voorlichting voor moet komen,

5. Maar ik denk dat zij daar wat jij zei, juist heen gaan om te drinken (1: ja) omdat ze het daar kunnen krijgen (2: ja) en in de kroeg gebeurt dat niet want daar moet je je ID tonen en vandaar.

7. Ik weet niet hoe je dat slag volk zeg maar moet benaderen.

3. Je groeit er een beetje mee op. Je ziet het als normaal gedrag.

7. Je hebt toch wel met een ander slag volk te maken en hoe benader je ze dan? Je moet verschillende groepen telkens anders benaderen.

6. Ik denk zeg maar, dat als ik naar mijzelf weet, dat het ook gewoon een grote vriendengroep is, en je bedenkt met z'n allen van we willen een plek hebben waar we met z'n allen na toe kunnen om te drinken, bedoel dus met je vrienden zet je het eigenlijk op en bedoel ja uiteindelijk komen er wel steeds meer mensen bij die je ook misschien wel niet kent, maar inderdaad dat aanspreken, wordt dan moeilijk.

4. Het is inderdaad opgezet om veel en goedkoop te kunnen drinken. Dus om dan maar te zeggen jongens doe maar niet, dat werkt toch niet.

2. Plus ik denk ook dat die jongeren zeg maar die dat doen, hebben zeg maar als normen en waarden van; drinken moet kunnen op die leeftijd en daar wil je eigenlijk jou normen en waarden gaan opdringen aan hen en ik denk dat dat bij een keet zo gauwer overkomt dan gewoon in het algemeen.

3. Via ouders bereiken is ook zinloos denk ik, luisteren ze niet na. Je kunt ze niet verbieden om er na toe te gaan, dat zou ook raar zijn.

2. Dan zou ik eerder dingen inzetten als Hyves of Facebook inzetten misschien. Het via Hyves een beetje populair maken en dan zien ze het en gaan ze erover praten en dan zou het misschien nog kunnen werken misschien.

6. Ja, precies vooral op die leeftijd, ik denk niet dat het heel veel effect heeft.

3. We bieden ze gewoon een placebo aan, alcoholvrij bier.

Wil je zelf peereducator zijn?

1. NEE, ik wil dat ten eerste al niet opdringen en ik heb zoiets van ja ik was zelf ook 13 toen ik voor het eerst dronk, waarom zou ik dan iemand anders moeten overtuigen dat ze dat niet moeten doen, terwijl ik zelf in mijn ogen er niet minder om ben geworden. Voor mij zelf vind ik dat eigenlijk te belerend of zo. Dat past niet bij mijn karakter.

3. Ik vind het ook raar dat je zelf wel drinkt en dan ga je anderen vertellen dat mag niet. Het hoort er gewoon bij.

4. Het is alleen de jongeren laten inzien dat ze minder moeten drinken en genieten, ik zou dat geen probleem vinden denk ik. Ik vind dat niet iets opdringen.

2. Afgelopen zaterdag een groot gala in een heel grote discotheek in een klein plaatsje en dan zie je vooral dat de jonge meiden en jongens van een jaar of 15-16 die helemaal los gaan en de wat ouderen ten minste voor mijn gevoel, ik ben zelf 22, dat er dan wat meer zelfbewustzijn ontstaat. Ten minste dat verwacht je.

1. Het licht er net aan waar je bent, dat was een studentenfeest en dan met alleen mensen die hbo doen bijvoorbeeld.

2. Nee, maar ik bedoel het zijn vooral de jongeren die je dan ziet drinken.

7. Ik denk dat ouderen net zo veel drinken, alleen die kunnen er gewoon al beter tegen volgens mij. 6. Die jongeren zijn ook sneller dronken denk ik.

3. Of die denken, ik heb al 2 glaasjes op dus ik ben vast dronken dus dan gaan ze zich zo gedragen. Dat zie je ook op die reclamebordjes dat ie gewoon denkt dat ie dronken is. (Geloofwaardig is ook belangrijk, dat iemand alles geloofwaardig vertelt.)

Andere inbreng

3. Ik denk dat je het niet te serieus moet aanpakken, gewoon niet teveel informatie.. Niet met cijfertjes aan komen, van ehh.. nou 50% van de mensen van jullie doelgroep of leeftijd die eh..doen dit en dat en weet ik veel wat allemaal. Ik denk dat je gewoon dat je een beetje luchtig (4. Op de persoon moet richten)

2. Ik denk dat je ook een beetje op het niveau moet aanpassen een beetje. Want sommige mensen hebben er gewoon nog nooit over nagedacht omdat het gewoon niet iets is dat aansluit bij hun niveau zeg maar.

Zelfde intelligentieniveau

3. Je moet wel verstand hebben van wat je zegt.

4. Het heeft niks te maken met intelligentie.

3. Ik denk ook niet dat aansluit als iemand van de universiteit naar een boerenfeest gaat en daar gaat praten, ik denk dat je je taal niveau dan moet aanpassen want slimmere mensen

gebruiken over het algemeen vaak slimmere woorden en die moeten ze aanpassen. Dan komt het er al beter uit. Zodat het voor iedereen begrijpbaar is

Originele tekst gesprek 2: 20-04-2011

groep 2A- 2E 8 personen (8 vrouwen) -> 18-22 jr.

6 uit een dorp en 2 uit de stad

Kenmerken Proppers

9. Ze moeten allereerst sociaal zijn want ze moeten mensen bereiken en overhalen.
10. Ze moeten makkelijk en spontaan zijn, want dat klikt eerder.
11. Ze moeten een praatje durven maken, anders gebeurt er ook niks, denk ik.
12. Ze moeten kunnen overtuigen waarom dit project wel werkt en verbieden niet werkt en dat er wel wat leuks tegenover staat.
10. Omdat je natuurlijk al wel wat van alcohol hebt gehoord en dan al gauw denkt, weer zo'n alcohol praatje.
15. Je moet de voordelen van het project ervan in gaan zien.
20. En ze moeten vooral weten wat ze er zelf ook aan hebben.

Karakterkenmerken van de persoon

9. Spontaan.
14. Inlevingsvermogen, ze moeten kunnen inleven in de persoon.
11. Tegenargumenten kunnen weerleggen van de persoon die je probeert te overtuigen zeg maar. Hoort denk ik weer bij het overtuigend overkomen.
16. Vriendelijkheid.

Taal.

11. Accent maakt niet zoveel uit, maar als je amper Nederlands kunt wel.
14. Als je te moeilijke woorden gebruikt helpt ook niet, het moet wel een beetje op de doelgroep aansluiten.
10. Niet te moeilijk taalgebruik en het wel een beetje luchtig houden denk ik, want zo praat je zelf ook.
16. Ik denk dat het er echt aan ligt met wie je communiceert, als je echt met van die boeren praat dan denk je van na jou ga ik niet luisteren ik denk dat je wel een beetje moet aanpassen aan die jongeren.

Uiterlijk

13. Er verzorgd uitzien is een must, geen slobberkleding maar ook niet in een pak. Het liefst

gewoon in een spijkerbroek en een strak shirtje.

12. Zelfverzekerd overkomen.

11. Ik weet niet, ik houd niet van te zelfverzekerd, ik denk dat het heel moeilijk is om in één oogomslag te zien is wat iemand anders fijn vind om mee te praten.

Stijl

10. Als een gothic naar mij toekomt om met mij te praten, dat hoeft van mij niet.

12. Ik denk dat dit ook weer per persoon verschillend. Als ik iemand tegenkom met een spijkerbroek en een shirt, praat ik daar eerder mee dan met zo'n gothic figuur, maar iemand die zelf gothic is vind het misschien wel weer heel leuk om door zo'n iemand aangesproken te worden.

13. Het ook juist heel goed werken.

14. Ik denk dat je gewoon verschillende jongeren moet hebben, dus een gothic, een hiphopper en verschillende stijlen zodat je op verschillende doelgroepen kunt aansluiten.

11. Het moet wel weer echt overkomen, diegene moet niet doen alsof hij gothic is terwijl die het niet is. Dus dat er gothics rondlopen die eigenlijk gewoon verkleed zijn.

Leeftijd

14. Peereducator moet ook in die leeftijd vallen.

15. Een beetje aan het eind daarvan, 20+ of zo.

12. Maar aan de andere kant, iemand van 16, kan ook iemand van 16 jaar op afkomen.

11. Maar als er een meisje van 16 op mij afkomt en mij komt vertellen hoe dat werkt met alcohol dan denk ik van hallo kom nou. Dan weet ik er zelf nog meer van dan dat zij dat weet.

12. Ze kunnen wel 16 jarigen voor andere 16 jarigen kunnen gebruiken.

(dezelfde leeftijd)

14. Ik denk dat als je aan eind van de 20 zit je niet speciaal iemand moet zoeken die die leeftijd heeft.

15. Het gaat erom dat het er heel dicht bij zit.

13. Maar het heeft geen zin om tegenover een 16 jarige een 20 jarige neer te zetten want die denkt dan van ja jij kan makkelijk praten want jij hebt die leuke leeftijd al gehad. Het moet wel een beetje aansluiten.

11. Maar andersom als er iemand van 24 naar mij als 16 jarige toe zou komen, maakt het minder uit, misschien vind je het dan cool en kijk je er dan nog tegenop en dan wil je juist mee gaan doen.

11. Het kan dus beter zijn dat diegene ouder is dan dat diegene jonger is dan de persoon die ze willen bereiken.

15. Maar iemand van 16 kan ook andere mensen enthousiast maken denk ik, als je sociaal bent en je maakt heel makkelijk een praatje met iemand dan denk ik dat je op die manier ook wel iemand van 20 enthousiast kunt maken voor zoiets.

16. Iemand van 16 kan ook wel ouder lijken in zijn gedragingen, dat verschilt ook weer. Dus dat zou je zelf even moeten bekijken, iedereen is zo anders. Je moet gewoon kijken van je bent er wel of niet geschikt voor.

Geslacht

12. Nee, geslacht maakt niet uit. Het is juist goed dat dat gemengd is.

11. Ik vind mannen altijd wel wat enthousiaster als ik over straat loop en er komen van die jongens met folders na mij toe dan vind ik ze altijd meer zo op je afkomen van dat ga je gewoon even doen. Dus gewoon enthousiaster. En zo vind ik jongens wel vaker overkomen dan vrouwen. Maar ik weet niet hoe jongens dat ervaren, misschien zien zij het wel andersom.

Opdringerig verminderen

12. Je moet goed weten wat de voorwaarden zijn, want dat is vaak een struikelblok, dat je dan weer ergens aan vast zit, of dat je dan moet betalen en dat dat duidelijk moet zijn.

11. Ik heb sowieso altijd wel een vervelend beeld van mensen die je op straat aanspreken. Dan denk je ow weer een en weer een. Het gaat er gewoon om hoe je het gaat brengen, het is toch niet goed. Als er iemand na je toe komt dan zeg ik soms al van nee ik heb geen zin meer, terwijl je niet eens weet waar het over gaat. Het is vaak dat je denkt van o nee niet weer.

14. Het is wel slim om het op evenementen te doen, want daar ben je meer om te kijken en te luisteren, op straat heeft het denk ik geen zin. Maar daar ben je natuurlijk ook in je vrije tijd.

11. Je krijgt er toch eerst wat voor terug en dat moet gewoon eerst worden gezegd en dan blijven ze wel even staan.

(goede openingszin)

Platteland en stad.

10. Er zit een heel erg verschil tussen mensen overtuigen uit de stad en van het platteland.

11. Een keet is sowieso heel anders. Het is er echt op gericht om te drinken en daar kun je weinig anders doen, je hebt af en toe een dartbord of zo maar dat is ook echt het enige. Waar ik na de keet ging hadden ze volgens mij niet eens fris. Het is daar echt voor, na mijn mening.

15. Ik denk dat die peereducator daar ook ervaring mee moet hebben, ik denk dat dat ook wel belangrijk is, dan dat je gewoon iemand uit de stad er naartoe laat gaan.

14. Het moet ook wel iemand zijn die snel inspeelt op een groep want als je in een keet komt heb je vaak wel een vriendengroep of jongens die elkaar goed kennen en als je daar als buitenbeentje tussenkomt dan moet je wel iemand zijn die goed met groepen om kunt gaan.

16. Ik denk dat je daar niet echt gewaardeerd wordt (allemaal instemmend).

15. Ik denk dat je in een keet dus duidelijk en concreet moet kunnen vertellen en op een leuke manier brengen, nog meer dan in de stad.

14. Ik denk dat als jullie in een keet zouden komen, jullie echt belachelijk worden gemaakt, niet na jullie toe, maar zij zitten er echt niet op te wachten dat zij geen bier mogen drinken. Ze doen misschien één keer voor de grap mee, maar dan puur voor de lol, ze gaan echt niet maar 2 biertjes drinken, dat zijn er eerder 10 of 30, of weet ik veel. Echt geen 2, dat vinden ze niet Cool.

9. Je moet al met zoiets extreems komen wat ze willen, een lange vakantie of zo, dan zou het werken maar anders heb ik niet echt het gevoel dat het zou gaan werken.

14. Ik denk niet echt een heel erg accent of zo, naar mijn mening is het platteland niet zo heel erg ABN is, dat je daar niet heel bekakt binnen moet komen. Liever lekker plat praten dan op die manier. Dat denk ik ook.

Etniciteit

14. Ik denk dat de etniciteit uitmaakt bij naar wat voor feesten je gaat, als je bij een houseparty neerzet moet je daar rekening mee houden.

11. Ik denk dat dat per persoon verschillend is, de een vind het wel fijn en de ander niet. Want je hebt ook van die heel racistische mensen die dat niet willen, maar dat zie je niet zo op het eerste gezicht zo.

12. Ik denk dat het voor de stad niet zo heel erg is, maar op het platteland moet je het niet doen. Ze denken daar van wat zijn dat voor rare...

15. Ze zijn daar na mijn mening wel heel erg gesloten tegenover en op het platteland heb je heel weinig culturen.

13. Toch heb ik zelf liever een Nederlander, omdat je dat gewend bent.

11. Maar ik denk dat het wel per persoon verschillend is, ik denk dat je het aan de buitenkant niet kunt zien of iemand wel of niet voor een buitenlander openstaat.

10. Ik weet dat heel veel mensen in een dorp een hekel hebben aan buitenlanders.

Kennen persoon?

16. Ik heb liever dat een bekende tegen mij praat want dan durf ik minder goed nee te zeggen.

13. Het gaat vaak in een groep. Als er één schaap over de dam is volgen er vaak wel meer.

11. Je hebt meer het gevoel dat je onder druk wordt gezet, nou ja niet druk maar die doet het ook, dus dan kan ik het ook wel doen.

12. Je krijgt er wat meer vertrouwen in. Dan denk je het zit wel goed, het kan wel dat vind ik wel leuk.

13. Je hebt dan niet het gevoel dat je opgelicht wordt of zo, maar dat hoeft niet per se maar als iemand in de stad flyers uitdeelt dan denk ik al van ja, daar zit een addertje onder het gras.

Opleiding

11. Het ligt er echt aan of je er iets van merkt, maar je komt er denk ik toch niet echt achter wat voor opleiding de ander heeft.

12. Als er iemand naar mij toe komt, maakt het niet echt uit hoe hij praat, als hij maar verstaanbaar praat.

11. Ik denk wel dat je een beetje normaal uit je woorden moet komen.

Peereducator worden

11. Nee, omdat ik ook elk weekend wel drink en niet twee biertjes, en ik denk dat het dan dat het niet echt geloofwaardig overkomt om andere mensen te overtuigen van dingen wat ik zelf helemaal niet doe. Ja, ik zou niet mensen kan overtuigen om jongeren te overtuigen om minder te gaan drinken, terwijl ik het zelf helemaal niet doe.

9. Ik denk dat ik het ook niet zou doen, ik ben het type er niet van en iedereen om mij heen in de omgeving weet dat ik zelf praktisch niet drink dus voor mij is het makkelijk praten om dar mee te komen. Zelfs niet als ik in een ander gebied werd ingezet want als ze mij dan vragen van hé hoe was het, dan weet ik dat niet want ik drink nooit dus ik weet niet of ik daarin overtuigend ben.

11. Maar ze kunnen niet aan je merken of je zelf wel of niet drinkt, dat maakt verder dus ook niet uit.

13. Ik zou niet weten hoe het is om heel veel te drinken en daardoor krijg ik het idee dat ik misschien niet weet wat ik mis en daardoor sla ik misschien de plank mis.

14. Ik ben daar ook echt niet enthousiast genoeg voor om het te doen.

15 Ik zou het zelf ook niet voor die prijzen doen, dus overtuigen van ander wordt dan lastig.

Bijdrage aanbieden.

11. Ik denk dat je het heel erg moet vinden dat jongeren drinken. Dat je het heel erg aan het hart gaat en dat moet je heel erg belangrijk vinden. Als je zelf het gevaar daar niet van inziet en zelf niet als een heel groot probleem in Nederland ziet, waarom zou je dat dan willen? Je moet het zelf heel belangrijk moet vinden, dat jongeren niet zo heel veel drinken.

Originele tekst gesprek 3: 27 -04-2011

groep 2A- 2E 8 personen (1 man en 7 vrouwen) -> 18-22 jr.

2 uit een dorp en 6 uit de stad

Proppers

24. Ik vind ze heel irritant, ik kan nooit nee zeggen. Ze vragen net zo lang door tot je ja zegt of je moet meteen doorlopen.

17. Als ze op zo'n manier op je afkomen is het vervelend zeg maar, maar als ze met een open houding na je toe komen is heel anders en ga je makkelijker een gesprek aan.

20. Het gaat om de manier waarop, de benadering hoe het gebeurt.

19. Ik was een poosje geleden op vakantie in Blanes en daar kwam ook zo'n iemand naar met toe en ze kwamen me beladen met allemaal informatie en dingetjes en toen had ik meteen het gevoel van ik had geen keus, en dan heb je direct als zoiets van laat maar.

23. Ze moeten wel laten blijken dat je ook het gevoel geven dat je nee mag zeggen en dat ze dat ook respecteren.

Karaktereigenschappen

17. Spontaan, een beetje natuurlijk over komen

18. Vooral enthousiast, dat ze ook echt zin hebben om dat te doen en niet zo'n houding van het is dat het moet, maar gewoon op een enthousiaste manier mensen benaderen.

19. ik denk ook wel het enthousiasme wat gezegd is maar ook wel dat het mensen moeten zijn die opgaan in de omgeving en niet iemand die er heel erg eruit springt of erboven uit hoort, dat kan dan weer te intimiderend overkomen maar gewoon iemand die er bij hoort en in het plaatje past.

20. Ik denk dat meer gaat om de benadering

21. De peereducator moet rust uitstralen, dus rustig zijn en benaderen op een rustige manier en niet zo agressief overkomen.

22. Diegene moet als een voorbeeld gezien worden en er zelf in geloofd. Vandaar dat ik denk dat je een oudere peereducator nodig hebt, want die komt dan wat geloofwaardiger over. Dus volwassener iemand.

23. De peereducator moet humor en zelfspot hebben. Een grapje tussendoor die past bij de situatie, maar ook door humor kun je op een goede afscheid kunnen nemen van een persoon. En dan denk je oké, prima en dan lopen ze weer door en dan heb je niet zo'n naar gevoel.

24. Ik denk toch weer de acceptatie dat mensen je leuk vinden, dat als mensen het heel leuk vinden dat ze dan accepteren en niet doordrammen.

Uiterlijk

23. De peereducator moet een voorbeeld zijn voor de doelgroep. Dus hij moet zich vlot, sportief, gespierd gedragen. En de vrouw moet gewoon leuke kleren aan hebben, aardig zijn en het haar netjes vast hebben.

18. Hij moet ook binnen de doelgroep passen, zodat je bijvoorbeeld niet iemand van 25 laat benaderen door een 16 jarige.

19. De peereducator kan beter fris drinken dan alcohol want als je dat zeg maar zou 'faken' op het moment dat hij jou interviewt en over een paar uur nog staat met een biertje als je er toevallig weer langs loopt, krijg je een heel verkeerd beeld want dan denk je toch, dat is niet hetzelfde biertje.

21. Als je er dan de hele avond staat, dan gaan ze toch wel eens vraagtekens stellen van dat klopt niet.

Leeftijd

17. Ik denk tussen de 18 en 24 jaar want dan kijk je tegen iemand op.

18. Ik denk dat een 16 jarige op een 16 jarige niet werkt en dat je daar een 18 jarige voor nodig hebt, maar een 18 jarige op een 18 jarige wel want die zijn al wat volwassen.

20. Ik denk dat je dan wat meer ervaring hebt, als je 16 bent mag je net alcohol drinken en dan ga je zeggen dat je dat niet moet doen.

19. Bij iemand van 23 die minder volwassen is, kan ook. Het ligt gewoon aan hoe hij zich gedraagt en uiterlijke kenmerken of iemand een beetje volwassen overkomt.

Opleiding

22. Ik denk wel dat je als je iemand van een sociale studie hebt, beter kunnen communiceren.

20. Maar als je die cursus toch krijgt kun je dat ook leren.

19. Maar binnen opleiding zitten vaak wel dezelfde soort types binnen één opleiding zitten.

22. Ik denk wel dat je binnen een sociale studie zou werven dat je dan ook meer mensen krijgt.

Etniciteit

Etniciteit zou bij niemand uitmaken.

24. Het ligt er gewoon aan wat voor persoon het is.

Geslacht

18. Ik denk dat een jongen makkelijker is.

23. Ik denk dat een meisje beter is, vooral bij de jongens. Ik denk dat daar ook het grootste probleem ligt, omdat die rivaliteit naar elkaar toe hebben en hebben dan het idee van flikker maar op, ik zal het maar even in hun taalgebruik zeggen, ik denk dat een meisje daarin meer

bereikt. Ze zijn in taalgebruik op die leeftijd wat verder en zij kan het op een wat lievere, aardigere manier overbrengen. Vooral als ze dan ook nog knap is.

24. Ik zelf ook maar kan niet aangeven waarom.

21. Ik denk dat sommige jongens ook liever een jongen hebben. Zij hebben het makkelijker omdat zij weten beter hoe ze met jongens om moeten gaan.

21. Ik denk dat een jongen minder kwetsbaar overkomt en overtuigender is.

19. Ik denk dat als een meisje op me afstapt en die begint erover dan heb ik meer het idee dat die mij beter begrijpt en ze zich beter kan inleven en de boodschap beter kan overbrengen.

Maar een man heeft dat van nature wat minder. (meisje)

24. Ze kunnen beter in tweetallen op een groepje afstappen en dan een jongen en een meisje samen. Ik zou me niet geïntimideerd voelen als ze op een groepje afstappen, als gewoon een nette jongen en meisje zijn. Maar het scheelt natuurlijk wel of ze daar één persoon zien staan en daar op afgaan of dat ze een groepje aanspreken als tweetal en dan merk je binnen dat groepje vanzelf ook wel op wie ze meer ingaan of meer luisteren.

Platteland

24. Ik denk dat je iemand uit dat dorp zelf moet hebben.

23. Ik ken er een paar maar dat zijn allemaal mensen en die komen niet allemaal van de universiteit om het maar even zo te zeggen, gaan daar speciaal heen om een biertje te drinken en zien ook geen reden om minder te drinken.

17. En die gaan ook niet iedere week daar heen om te drinken. Maar als ze er zijn dan drinken ze zich dan ook helemaal lam, tenminste zo is het bij ons.

Ik zou toch een ander persoon nemen.

21. Op het platteland moet je wel oppassen met etniciteit, want daar krijg je eerder problemen mee dan in de stad. dan zou ik eerder voor een gewone Nederlander gaan.

23. Dus uit de buurt, het dialect spreken van die jongeren en er beetje bij passen.

Maakt het nog uit of je diegene kent?

8. Ik denk het wel, want als je iemand kent en die altijd zeikt dan denk je laat die maar leuk kletsen.

23. Aan de andere kant denk je hé hoe kan het dat hij/zij nu ineens niet meer drinkt.

24. Of iemand die toch nooit drinkt, dan denk je hé daar heb je hem weer.

23. Of het is het mietje van de klas en die gaat nu ineens vertellen over alcohol.

Dus je kunt beter een onbekende hebben.

18 Ik denk wel onbekend want dan heb je helemaal geen beeld bij die persoon en dat is objectiever, heb je niet direct een oordeel over die persoon, dan ga je er wat opener in denk ik.

21. Je hebt dan geen oordeel over dat persoon.

Reproxiciteitsprincipe.

17. Ja zeker als je het idee hebt van 'wat voor iemand is dat', zou ik weggaan.

20. Ik denk dat ze eerst wat interesse moeten tonen in de ander, in plaats van meteen te komen met dit is mijn verhaal. Heb je een leuk festival bijvoorbeeld.

24. Zoiets als heb je al een leuk festival en hoeveel heb je al gedronken en vanuit daar reclame gaan maken.

23. Maar ook niet te aardig, want je hebt ook van die mensen in winkels en als je er al binnenkomt, wordt je er al bang van de sfeer die er hangt, want dan vragen ze wil je een kopje koffie of zo, allemaal heel lief en heel aardig maar daar krijg ik echt kippenvel van. (geloofwaardig aardig overkomen).

Benadering.

21. Eerst even kijken en observeren en dan benader je de groep of de persoon.

Houding

18. Hij moet zelfverzekerd zijn dus niet in elkaar gedoken en niet bang voor oogcontact of diegene aan te kijken maar echt ik ben hier en ben met dit en dit bezig. Ja, dus gewoon weten waar hij mee bezig is.

Taalgebruik

17. Taalgebruik hangt af van waar je bent. Als je bijvoorbeeld op het platteland bent ga je eerder over in het dialect.

24. Je kunt beter wat te beleefd beginnen en dan even kijken hoe daarop gereageerd wordt en dan aanpassen aan de ander en dan op die manier terugpraten.

Werven

21. Nee, ik denk dat ik zelf daar te onzeker voor ben.

23. Ik zou best wel mee willen doen, lijkt me best wel leuk om dat te zijn. Ik denk dat ik dat wel kan en ik vind het wel leuk om met verschillende mensen in contact te komen.

23. Ik heb het nog wel behoorlijk druk met de studie dus als ik dit zou kunnen doen voor 5 studiepunten zou ik het zeker doen. Als ik er tijd voor zou hebben zou ik het zelfs vrijwillig doen maar die heb ik niet.

24. Ik ben hier helemaal niet representatief voor, want ik drink zelf nooit. dus ik kan wel mensen gaan vertellen dat ze alcohol moeten minderen maar dan zeggen ze jij drinkt zelf ook nooit. Ook al zouden ze me niet kennen, ik denk dat ik ze niet kan overtuigen omdat ik zelf niet snap waarom ze zoveel alcohol drinken. Als ik me niet in hun kan verplaatsen kan ik ze ook niet overtuigen om het niet te doen.

19. Ik denk dat het ook wel met de geloofwaardigheid te maken heeft, want ik heb niet echt wat met het project of het onderwerp en dan vergelijk ik mezelf met van die mensen die op straat staan voor Greenpeace en dan denk ik van ja, jullie proberen mij te overtuigen terwijl je er zelf ook niks mee hebt. Dus ik denk dat dat ook wel een voorwaarde daarvoor is.

21. Ik zou het ook niet doen, want mijn taal is niet zo sterk en die beheers ik niet zo goed en dan wordt overtuigen lastig. Ik kan wel een beetje Nederlands spreken maar niet zo om te overtuigen.

20. Ik twijfel een beetje want aan de ene kant denk ik dat ik wel op mensen af zou kunnen stappen of zo maar qua betrouwbaarheid wat net werd genoemd krijg ik twijfels. Ik ga zelf ook niet zo heel veel naar festivals en evenementen en dan heb ik het idee dat, ook al weten anderen dat niet, dan sta ik zelf met het idee van ja normaal loop ik hier ook niet rond en dan ga ik nu hier ineens met andere mensen bemoeien met wat zij aan het doen zijn.

19. Overtuigen met studiepunten werkt altijd natuurlijk maar het gaat echt meer over mijn eigen gevoel, niet eens zo zeer over hoe anderen mij zien. Maar voor mijzelf heb ik dan het gevoel van normaal loop ik hier ook niet rond en ben ik hier ook niet mee bezig en dan ga ik hier nu ineens schijnheilig leuk gaan doen. Het gaat gewoon tegen mijn gevoel in, het is niet perse iets van buitenaf.

Originele tekst gesprek 4: 11-05- 2011

groep 2A- 2E 8 personen (8 vrouwen) -> 18-22 jr.

3 uit een dorp en 5 uit de stad.

Karakterkenmerken

28. Spontaan, iemand die zomaar iemand durft aan te spreken en natuurlijk overkomen.

29. Lef, maar dat komt op spontaan neer.

30. Ook sociaal, iemand die met mensen om durft te gaan en weet hoe je mensen moet aan spreken.

31. Makkelijk een gesprek gaande kunt houden en dat hij er zelf heel enthousiast over is.

27. Bepaalde openheid er over kunnen hebben. Zoals je net ook al aangaf in je presentatie, genieten ervan is Cool en als je daar iemand neerzet, ik drink zelf persoonlijk helemaal niet dus als je mij daar neer zou zetten, zou ik niet kunnen zeggen van goh geniet ervan, want ik weet zelf niet hoe ik er van moet genieten. Ik vind het gewoon niet lekker, klaar. Maar als je er iemand neerzet die zelf ook af en toe wel eens een drankje drinkt en daar staat en zegt van goh, als je er eentje drinkt is het veel lekkerder dan dat je er tien achter elkaar drinkt omdat je

wil voelen dat je dronken wordt, dan denk ik dat je meer bereikt. Dus die openheid daarover en de geloofwaardigheid.

27. Niet zozeer karaktereigenschap maar wel een jeugdig iemand. Dus iemand waarmee ze zich kunnen vergelijken.

Leeftijd

28. Rond de 20, want zij hebben al wat ervaring met alcohol en ik denk dat een 15 jarige dan misschien ook wel een beetje intimideert door die twintigjarige.

29. Bij een 15-jarige moet je een iets ouder persoon hebben, iets meer leeftijd erover heen. Dus bijvoorbeeld een 17-jarige op een 15 jarige laten afstappen. |

25. Want ik denk dat als je 15 jaar bent en iemand anders van 15 jaar gaat jou even vertellen hoe je ermee om moet gaan dan denk je eerder zoiets hebt van 'ja hallo, ik weet het zelf ook wel' maar als er iemand staat die iets ouder is heb je vaak wel zoiets van o wacht even. Dan heb je meer het idee van, die weet er al wat meer vanaf.

32. Hij moet in ieder geval niet jonger zijn want als 15-jarige ben je zelf denk ik ook nog een beetje aan het experimenteren met alcohol dus als je juist iemand erop zet die wat ouder is en wat meer ervaring heeft werkt dat voor hen beter.

29. Maar wij zijn wel weer bereid om wat aan te nemen van een leeftijdsgenoot, dus vandaar dat 20 wel een goede leeftijd is.

Jongere beter als voorlichter?

27. Het voorlichten wordt tegenwoordig meer gezien als moeten, overal zijn voorlichtingen voor. Ik denk dat als iemand op een festival staat en zegt van goh je drinkt er nu drie maar wat nou als je er eentje drinkt en kijk eens op die website, dan slaat dat meer aan iemand met een gelijkwaardig niveau en dezelfde leeftijd dan dat iemand van 30 voor de klas staat en zegt goh je kunt je op die website aanmelden en als je dan bijvoorbeeld op het bevrijdingsfestival ipv. 4 biertjes er maar 1 drinkt dan kun je dit en dit krijgen. Dus ik denk dat daarom een peer educator meer aanslaat.

Geslacht.

Maakt ze allemaal niet uit.

25. Het gaat meer over de manier waarop je door die persoon wordt benaderd, als die vrouw net zo spontaan overkomt en praat als een man dan maakt dat niks uit.

31. Ze kunnen allebei even overtuigend overkomen als het goed is, zolang ze maar achter hun standpunt staan.

Bekende.

28. Ik denk dat als het een bekende is, dat ik er dan het meeste wel over gehoord heb, dus het

ligt eraan hoe dicht die bekende bij je staat.

25. Als je al dingen weet van iemand, zoals dat diegene niet drinkt, dan heb je misschien kijk als iemand niet kent neem je het misschien sneller aan, maar dat licht er natuurlijk net aan waar je bent.

26. Ik denk dat het ook wel afhangt van de reputatie van de persoon die je kent. Als het iemand is waarmee je niet goed mee overweg kan bijvoorbeeld zou je er niet zo snel iets van aannemen. Maar bij een goede bekende die het overtuigend verteld denk je weer van ja, oké.

32. Als jij weet dat diegene eerst zelf heel veel dronk en nu in een keer zo'n project aan het promoten is dan zou ik het eerder aannemen van een onbekende dan dat ik het van diegene zou doen.

Groepscultuur/ geloof

27. Ik denk dat het belangrijk is dat je wel verstand hebt van de groepscultuur. Dus als jij op een festival staat en er staat een groepje met een niet Nederlandse cultuur en jij staat daar en jij gaat dingen zeggen die helemaal niet bij hun normen en waarden passen dan kom je helemaal niet over. Dus dat je daar wel op kunt inspringen.

30. Ik denk dat je ook als je bijvoorbeeld naar een schuurfeest gaat, dat je dan nou om heel eerlijk te zijn er beter niet over kan beginnen. Vaak draaien schuurfeesten om het bier en het gezuip en ik denk dat daar ook verschil tussen zit. Dus ik denk dat het ook een beetje met de groep te maken heeft, want je refereert snel van schuurfeesten, bier en dat is ook gewoon stom. (*inspelen op de groep*)

Opleiding/ niveau

26. Ik denk dat opleiding en niveau niet uit moet maken, maar in alle lagen wordt er alcohol gedronken, dus als je er per se Vwo'ers neer wil zetten, nou ik heb zelf VMBO gedaan dan denk ik niet dat ik me daar per se wat van zou aantrekken.

28. En toch heb ik ook wel gezien op het VMBO dat daar gemakkelijker en sneller over gedacht wordt dan iemand die een hogere opleiding heeft.

29. Ik denk dat je moet kijken na de opleiding en de karaktereigenschappen van de persoon. Ik denk dat het een combinatie is.

25. Ik denk dat je van alle niveaus mensen neer moet zetten, want dat maakt het natuurlijk ook geloofwaardiger. Want als iemand VWO heeft of VMBO heeft dan kun je zeggen, als je het niet gelooft ga dan maar naar hem of haar toe.

31. Ik denk dat je bij sommige het niveau wel merkt maar bij andere niet. Dit ligt er vooral aan de taal en de persoon.

25. Het ligt er gewoon aan of iemand voor je staat die van die straat taal begint te praten dan

denk je van nou oké, iemand met een zwaar accent, of plat boers accent dat niemand kan verstaan heeft denk ik niet zo heel veel nut. Ik denk niet dat ik naar iemand zou luisteren die in een of andere straattaal tegen mij aan zou gaan praten.

27. Ik denk ook wel dat als je jongeren neemt uit een bepaald dorp waar regelmatig wat feesten georganiseerd worden of wat best wel veel in het nieuws komt, als je daar mensen uithaalt dat zij wat geloofwaardiger zijn als zij die jongeren uit hun eigen plaatsje moeten aanspreken.

Uiterlijk

31. Verzorgd, daarmee bedoel ik fris, schoon en dat zie je nog wel snel.

25. Niet dat je in een broek met van die gaten loopt maar gewoon netjes in een nette spijkerbroek en T-shirtje met nette schoenen. Dus in dezelfde kleding als de jongeren zelf, zoals wij hier ook kunnen zitten. Niet in een pak of joggingpak daar gaan staan, dat is allemaal te en dan creëer je een soort afstand. Dat je hoger bent.

Reciprociteitprincipe

Dit principe is wel belangrijk.

29. Als er iemand voor je staat en je het idee hebt van die mag mij niet dan voel je je zelf ook niet zo prettig maar als je het idee hebt van dat hij het leuk vindt om jou aan te spreken, dat je dan wel eerder meer bereikt.

27. Het moet er niet te dik bovenop liggen. Het moet wel natuurlijk, geloofwaardig en echt overkomen. Dit kunnen ze doen door dicht bij zichzelf te blijven. Als ik hier in Zwolle door de stad loop en ik wordt daar aangesproken door iemand van een goed doel dan ligt het er zo dik bovenop dat ze me aardig willen vinden zodat ik ga doneren dan loop ik liever weg dan dat ik dan ook echt tien minuten met ze ga praten.

28. Ik denk dat je de jongeren het gevoel moet geven dat je het voor hen doet.

Platteland

26. Op het platteland is het vaak, van als jij het doet dan doe ik het ook. Dus eerst zien dan geloven. Afwachten wat de ander doet en als ze allemaal niet meedoen, dan komt er niks van terecht.

30. Die groepen gaan ook uit om te zuipen en plezier te maken.

28. Het indrinken begint in de keet. Dat is de keet.

28. Als je een groep meetrekt, zullen meerdere groepen meedoen. Ik denk dat je dan eigenlijk al de sterke personen die het meest in de groep liggen moet overtuigen en dat ze die langzaam aan invloed uit moeten oefenen. En ik denk dat je er dan haast al 2 of 3 moet hebben en niet een zwakkere persoon uit één keet moet hebben.

Verschil ja.

25. Ik denk dat diegene zelf ook uit een dorp moet komen en lekker nuchter moet zijn. Je hoeft echt niet zo'n popi- jopi stadsjongen in te zetten daar knappen ze juist op af.

29. Meestal is het echt, ons kent ons in die dorpjes dus we nemen alleen iets aan van de mensen die we kennen en dat iedereen uit het dorp dat figuur kent. Dus iedereen weet eigenlijk wat die persoon doet en iedereen kent alle groepen en ik denk dat die persoon het op die manier bekend maakt dat ze dan langzaam aan wel wat bij zullen trekken.

28. Ik ben een beetje onzeker over hoe het daar aan toe gaat, iedereen kent elkaar en daardoor kun je er als nieuw persoon lastig tussenkomen.

26. Ze zouden eigenlijk gewoon zelf in de groep moeten zitten maar dat wordt wel lastig.

Werving

26. Ik zou het zelf best willen zijn, ik ben zelf een persoon die niet veel drink, maar als ik drink zijn het er 2 of 3 en dan vind ik het wel goed en ik vind het wel een goed project. Gewoon om de omgeving te stimuleren om minder te gaan drinken. Met mate drinken kun je ook plezier hebben en genieten.

27. Ik zou het zelf wel willen zijn maar ik denk dat het niet echt zin heeft omdat ik zelf helemaal niet drink. Ik kan wel zeggen van als je in plaats van 10 biertjes er drie drinkt dan heb je ook voldoende maar waarom zou je dat van mij aannemen als ik zelf helemaal niet drink. Als ik ergens anders zou komen en ze vragen me daar van drink je zelf ook, dan ga ik daar niet over liegen en ik wil bij mezelf blijven en als ik dit promoot en zeg dat ik zelf niet drink en maar ik denk wel dat je er beter aan doet om er 3 te drinken in plaats van 10 dan zou ik het zelf ook niet van iemand aannemen, dus ik denk dat dat niet werkt en dat gaat tegen mijn eigen gevoel in.

28. Ik zou het zelf niet zo snel doen, want ik stap niet zo snel op mensen af. Ik zou het misschien wel kunnen leren maar ik heb niet zoiets van dat lijkt me nou heel leuk om te doen. Dus daarom zou ik er niet zo heel overtuigend staan.

29. Ik weet het niet. Aan de ene kant ik ben niet zo'n hele grote drinker en dan denk ik drink maar met mate, maar af en toe in de kroeg dan drink ik zelf ook meer en dan ben ik ook niet eerlijk tegenover die persoon. Ik ga zelf ook wel eens naar een schuurfeest toe of met vriendinnen naar een café en dan ben ik ook geen matige drinker meer en ben ik ook niet eerlijk tegenover die jongeren die ik moet aansporen om minder te drinken. Daar voel ik me dan niet lekker bij. Als ze dan zouden vragen, hoeveel drink jij dan in het weekend en ik zeg ja af en toe drink ik er ook 8 bij wijze van dan zou diegene ook zeggen Jo.. later.

30. Ik ben niet echt een fanatieke drinker dus als ik moet bobben of zo ben ik net zo gek zeg maar en mensen denken dan dat ik dan teveel op heb. Qua alcohol vind ik het project heel goed, maar om anderen te kunnen overtuigen om dat te doen weet ik niet of dat wat voor mij is.

31. Ik denk dat ik ook niet goed ben in overtuigen, dus als ik het niet zie zitten dan denk ik al snel, laat maar en dan ga ik na de volgende en dat is ook niet de bedoeling.

Criteria om mensen over te halen.

25. Het kost niks, waarom zou je niet meedoen, je verliest er niks mee en je wordt er beter van. Je leert veel vaardigheden. Niks moet en het is helemaal vrijblijvend.

28. Je kunt mensen misschien ook overhalen door te zeggen dat je dan gratis naar die feestjes mag alleen je moet dan wel bij de stand blijven maargoed je kunt dan wel de muziek luisteren.

Bijlage 3: Het logboek

Hieronder is te vinden hoe deze scriptie tot stand is gekomen; de data, de hoeveelheid tijd en de uitgevoerde handelingen.

- 31 januari (UT):** bronnen zoeken over de juiste peer (6 uur)
- 1 februari (Zwolle):** bronnen doorlezen en verwerken (9 uur).
- 4 februari (Deventer):** bronnen doorlezen en verwerken (9 uur).
- 7 februari (UT):** extra bronnen zoeken (5 uur).
- 8 februari (Zwolle):** bronnen verbinden aan de al gevonden theorie (9 uur).
- 11 februari (Deventer):** informatie en project Smartconnection uitwerken (9 uur).
- 15 februari (Zwolle):** informatie zoeken en inlezen een kwalitatief onderzoek in elkaar zit, eerste vergadering Smartconnection (9 uur).
- 18 februari (Deventer):** grote lijnen onderzoek opzetten (theorie gebruiken over kwalitatief onderzoek) (8 uur).
- 25 februari (Thuis):** Laatste puntjes op de 'T' zetten wat betreft theoretische deel en deze opsturen naar Pieterse (3 uur).
- 2 Maart (UT):** gesprek Pieterse over voortgang en feedback theoretisch deel (1 uur).
- 4 Maart (UT):** nieuwe bronnen zoeken uit < 2000 (5 uur)
- 8 Maart (Zwolle):** Nieuwe bronnen toepassen in oude deel, opstellen doelgroep en nadenken welke school ik wil gebruiken, Arjan gevraagd meegaan met project. (9 uur)
- 9 Maart (Thuis):** brief opstellen voor MBO Delton college in Zwolle en versturen (*hepatitis B spuit halen in Deventer*) (1 uur, spuit niet meegerekend)
- 11 Maart (Deventer):** het oude deel verder aanpassen en verbeteren aan de hand van kritiek. (5 uur)
- 15 Maart (Zwolle):** theoriedeel doorlezen en verbeteren, methode concreet uitwerken (opdracht Tactus: Sponsors regelen voor het project Smartconnection) (9 uur)
- 18 Maart (UT):** methoden aanpassen en inlezen in hoe je kwalitatief onderzoek moet leiden (5 uur)
- 22 Maart (Zwolle):** voortgangsgesprek met Leontien over de stand van zaken, opdracht Tactus opstarten, helpen project ... en verbeteren verslag op opmerkingen Leontien (9 uur).
- 24 maart (Deventer):** opzetten plan B doelgroepen, omdat bij Delton College lastig wordt. Windesheim Zwolle (afdeling pedagogiek) en Alfa college en collega's Tactus benaderen en brieven sturen (4 uur).
- 30 Maart (Zwolle):** kijken na extra opdracht, hele verslag nogmaals doorlezen en

veranderen, bellen voor doelgroep met Windesheim Zwolle en sturen van een brief naar een ander contactpersoon (afdeling verslavingszorg). (9 uur)

31 Maart (Thuis): afspraak gemaakt met Windesheim Zwolle (afdeling pedagogiek), brief geschreven voor de jongeren die daar kan worden verstuurd, regelen om inpassen in rooster, regelen begeleiders die meegaan, brieven geschreven naar Alfa College en Windesheim Zwolle (afdeling verslavingszorg), mailen Pieterse over onderzoek en vraag na materiaal (7 uur).

1 April (Deventer): verder verdiepen in kwalitatief onderzoek, nogmaals bekijken van methode en concrete vragen toevoegen (3 uur).

5 April (Zwolle): Bellen scholen, voor doelgroep omdat er geen reactie was op de mail(5uur), toestemming gekregen om presentatie te houden in de les en daarna in de pauze half uur onderzoek te doen.

18 April (Zwolle): Onderzoek doen en gesproken tekst van memorecorder uittypen (9 uur)

19 April (Thuis): Verwerken deel van de tekst in resultaten (4 uur), Afspraak Pieterse over opzet eerste onderzoek en uitvoering ervan (1 uur)

20 April (Zwolle): Onderzoek 2 en gesproken tekst weer uittypen. Daarnaast meegeweest naar jongeren om meningen te krijgen over de lay- out van Smartconnection (9uur)

26 April (Thuis): uitwerken resultaten van onderzoek 1 en 2.

27 April (Zwolle): onderzoek 3 en uittypen van de memorecorder (9uur).

29 April (Thuis): toevoegen onderzoek 3 aan de resultaten (4uur)

4 Mei (Zwolle): Leontien bachelorformulier laten tekenen, begonnen met discussie en aanbevelingen wat beter kan.

9 Mei (Zwolle): Onderzoek 4 en deze uitwerken (9uur)

11 Mei (Zwolle): Onderzoek 4 verder verwerken in de resultatensectie en de resultatensectie schrijven (9uur).

13 Mei (Thuis): verder afmaken resultatensectie (6uur)

15 Mei (Thuis): Het hele verslag nogmaals gelezen en verbeterd (5uur)

16 Mei (Zwolle): discussie afmaken, aanbevelingen en samenvatting schrijven (9uur)

17 Mei (Thuis): alles doorlezen en opsturen naar mnr. Pieterse en mnr. Van Hoof voor controle

18 Mei tot 30 Mei wachten feedback

31 Mei (Universiteit Twente): gesprek met mnr. Pieterse en mnr. Van Hoof (1/1.5 uur).

2 Juni (Thuis): begonnen met verwerken kritiekpunten rondom onderzoek (5uur)

6 Juni (Zwolle): begonnen verbeteren resultaten algemene kenmerken (5uur)

- 7 Juni (Thuis):** afmaken verbeteren resultaten algemene kenmerken(4uur)
- 8 Juni (Universiteit Twente):** zoeken van extra bronnen voor inleiding rondom 'onset' en achtergrondinformatie en deze verwerken (6 uur)
- 9 Juni (Thuis):** resultaten werving en platteland aanpassen en begonnen met verbeteren projectuitleg Smartconnection (7 uur)
- 12 Juni (Thuis):** discussie en samenvatting aangepast, reflectie bekeken. (4 uur)
- 13 Juni (Thuis):** Prezi gedownload (presentatiemethode) en deze proberen toe te gebruiken voor mijn presentatie rondom Smartconnection -> kladschrift presentatie sheets gemaakt (6 uur)
- 14 Juni (Thuis):** PowerPoint in elkaar gezet globaal, moet nog aangepast worden (5 uur)
- 15 Juni (Universiteit Twente):** Bronnen en citaten nagekeken (4 uur)
- 16 Juni (Zwolle):** Hele verslag nogmaals doorgelezen en aangepast (9 uur)
- 17 Juni (Thuis):** Samenvatting in het Engels schrijven (3 uur).
- 18 Juni (Thuis):** Begin bewerken en opnieuw opzetten PowerPoint (5 uur)
- 19 Juni (Thuis):** opzet kernwoorden wat ik tijdens PowerPoint wil vertellen en verdergaan aan PowerPoint (8 uur).
- 20 Juni (Thuis):** aanpassen verslag op de feedback van Pieterse (4 uur)
- 21 Juni (Zwolle):** reflectiegesprek met Leontien (1 uur) en regelen van materiaal voor de presentatie (30 min)
- 22 Juni (Universiteit Twente):** nogmaals doorlezen verslag en inleveren (6 uur)
- 22- 30 Juni presentatie voorbereiden en 1 juli presenteren.*